РЕФОРМА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ПРОПОЗИЦІЇ ДО ЗАКОНОПРОЕКТУ № 6232 В ЧАСТИНІ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ

О. ФРОЛОВ
аспірант кафедри господарського права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, юрист київського офісу міжнародної юридичної фірми CMS Cameron McKenna Nabarro Olswang LLP

Верховною Радою України 20 червня 2017 р. у першому читанні було прийнято за основу невідкладний законопроект Президента України П. Порошенка № 6232 «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» (далі — Законопроект № 6232) [1]. Глава держави пропонує викласти в новій редакції Господарський процесуальний кодекс України (далі — ГПК України), Цивільний процесуальний кодекс України (далі — ЦПК України) і Кодекс адміністративного судочинства України (далі — КАС України), а також внести зміни до цілої низки нормативно-правових актів.

Після оприлюднення на офіційному сайті Ради з питань судової реформи (далі — Рада) у березні 2016 р. першої редакції змін до зазначених вище процесуальних кодексів (що розроблялися робочою групою з процесуального законодавства Ради) з позначкою «для обговорення» зі сторінок періодичних видань почали лунати заклики до публічного та відкритого обговорення проектів процесуальних кодексів із залученням широкого кола експертів [2, 10; 3, 33].

В. Веремко, наприклад, висловлював побоювання, що робота над пропозиціями до проектів процесуальних кодексів, які направляються членам робочої групи Ради за результатами експертного обговорення, може бути марною, адже в Україні часто створюється лише видимість обговорення важливих законодавчих змін без реального врахування позиції громадських організацій або окремих фахівців [4]. Маємо констатувати, що такі побоювання частково справдилися. Координатор Ради О. Філатов у березневому інтерв'ю газеті «Юридична практика» фактично визнав цей факт, зазначивши, що після оприлюднення згаданих вище проектів ГПК України і ЦПК України у березні 2016 р. *«прин-*

© О. Фролов, 2017

ципових змін у механізмах (що містяться в проектах процесуальних кодексів. — *О. Ф.*), *які були презентовані ще рік тому, не відбулося»* [5, 7].

23 березня 2017 р. (менше ніж за два тижні після оприлюднення другої редакції проектів процесуальних кодексів, яке відбулося 10 березня 2017 р. [6]) на веб-сайті Ради з'явилася третя й остання редакція процесуальних кодексів [7], яку в той самий день було внесено до Верховної Ради України у вигляді законопроекту № 6232. Така швидкість у питанні обговорення та прийняття змін до проектів зазначених кодексів є небезпідставною й обґрунтовується тим, що без прийняття ГПК України, ЦПК України і КАС України у нових редакціях новий Верховний Суд (конкурс до якого станом на момент подання цієї статті до друку триває) не зможе розпочати свою роботу. Причиною такої патової ситуації є те, що у Прикінцевих та перехідних положеннях до Закону України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» встановлено, що передумовою початку роботи нового Верховного Суду є призначення щонайменше 65 суддів за результатами конкурсу, проведеного відповідно до конкурсної процедури з відбору кандидатів на посаду судді [8], а також набрання чинності відповідним процесуальним законодавством, що регулює порядок розгляду справ Верховним Судом [9].

Прогресивний характер змін до процесуальних кодексів, які пропонується втілити шляхом прийняття законопроекту № 6232, сумніву не викликає. Однак маємо зауважити, що певна поспішність у прийнятті цього законопроекту та відсутність його реального обговорення призвели до того, що значна кількість дискусійних питань, зокрема в частині міжнародного комерційного арбітражу, у тексті не знайшли свого вирішення й залишилися у площині теоретичної дискусії.

Так, питання, що викликають палкі доктринальні дискусії як у юридичній літературі, так і в залах судових засідань, а отже, мають наслідком неоднакове застосування законодавства, зокрема арбітрабельність спорів, необхідність проарбітражного тлумачення арбітражної угоди тощо, залишилися невирішеними й у законопроекті № 6232. Також викликає занепокоєння зміна підходу до процесуальної моделі направлення до арбітражу з припинення провадження у справі на залишення позову без розгляду.

Вважаємо, що це, а також інші доктринальні дослідження можуть бути використані законодавцем як дороговказ під час доопрацювання законопроекту № 6232 до другого читання у частині міжнародного комерційного арбітражу.

1. Стаття 23 Проекту ГПК України

На відміну від чинної ст. 12 ГПК України [10, 14; 11, 32; 2, 10; 3, 33; 12, 313], у ст. 23 Проекту ГПК України заперечується можливість передачі на вирішення до арбітражу певних категорій спорів не тільки щодо внутрішніх третейських судів, а й міжнародного комерційного арбітражу [11, 32; 2, 10; 3, 33]. Так, у ч. 1 ст. 23 Проекту ГПК України встановлюється, що до арбітражу не можуть передаватися близько 20 категорій спорів [1].

Залишаючи поза межами цього дослідження компетенцію внутрішніх третейських судів, зауважимо, що така спроба суттєвого обмеження компетенції міжнародного арбітражу не могла не привернути увагу юридичної спільноти. Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України (далі — МКАС при ТПП України) навіть ініціював проведення окремого науково-практичного круглого столу на тему «Арбітрабельність спорів: куди ми йдемо?», який відбувся 5 квітня 2017 р. та зібрав арбітрів, представників суддівського корпусу,

науковців і провідних юристів-практиків. Так, більшість присутніх на заході вкрай критично сприйняли ідею обмеження компетенції міжнародного комерційного арбітражу, внаслідок чого запропонована редакція ст. 23 Проекту ГПК України отримала чи не найбільше критичних зауважень [13].

Під час презентації проекту концепції реформи та розвитку арбітражних інституцій в Україні, яка відбулася у межах експертної дискусії «Актуальність реформування арбітражних інституцій в Україні», Т. Шепель наголосив, що зазначена стаття передбачає обмеження компетенції не тільки третейських судів, а й міжнародного комерційного арбітражу, що може завдати нищівного удару по останньому виду способу альтернативного вирішення спорів [14, 17]. М. Селівон назвав ст. 23 Проекту ГПК України не інакше як «бомбою» під арбітраж, яка ускладнить функціонування механізмів альтернативного вирішення спорів, поставить існування арбітражних інститутів під загрозу та, як наслідок, зведе зусилля зі створення сприятливого проарбітражного клімату в Україні нанівець [2, 10; 3, 33].

Ми підтримуємо думку щодо того, що запропоноване обмеження компетенції міжнародного комерційного арбітражу, а тим паче його закріплення у ГПК України є невиправданим. Підхід, запропонований Радою, суперечить одному з задекларованих у законопроекті № 6232 завдань: *«забезпечення <...> сприяння альтернативному вирішенню спорів у <...> міжнародному комерційному арбітражі»* [15], глобальній тенденції до розширення кола спорів, які можуть передаватися до міжнародного комерційного арбітражу, а також не враховує загальновизнані переваги арбітражу порівняно з вирішенням спорів у державному суді [16, 180].

Більше того, закріплення переліку неарбітрабельних спорів у ст. 23 Проекту ГПК України порушує право у будь-який не заборонений законом спосіб захищати свої права та свободи від порушень і протиправних посягань у сфері цивільних та господарських правовідносин, гарантоване Конституцією України.

Як вбачається з рішення Конституційного Суду України у справі № 1-3/2008 від 10 січня 2008 р. № 1-рп/2008, звернення до третейського суду (міжнародного комерційного арбітражу. — *О. Ф.*) є способом реалізації конституційного права будь-якими не забороненими законом способами захищати свої права та свободи від порушень і протиправних посягань у сфері цивільних та господарських правовідносин [17]. Таке право гарантується ч. 5 ст. 55 Конституції України та відповідно до ч. 2 ст. 22 і ст. 64 не може бути скасоване або обмежене [18].

М. Селівон вказує на цю фундаментальну проблему, внаслідок якої включення до ст. 23 Проекту ГПК України будь-якого положення, яким би звужувалася компетенція третейських судів і міжнародного комерційного арбітражу, означатиме обмеження конституційного права фізичних та юридичних осіб на захист своїх інтересів у позасудовому порядку за допомогою альтернативних способів вирішення спорів [2, 10; 3, 32]. Викладаючи своє бачення щодо можливості обмеження компетенції міжнародного комерційного арбітражу шляхом закріплення у ст. 23 Проекту ГПК України відповідної норми, М. Селівон зазначив, що ГПК України взагалі не має містити положення, які б обмежували компетенцію міжнародних комерційних арбітражів [2, 10; 3, 33].

Висловлена цим науковцем позиція є віддзеркаленням підходу, який неодноразово висловлювався у доктрині. Зміст такого підходу полягає в тому, що ГПК України взагалі не має містити положень, які б обмежували арбітрабельність спорів, оскільки визначення

компетенції міжнародних комерційних арбітражів або третейських судів не входить до сфери правового регулювання процесуального законодавства [19, 35; 20, 176]. Недержавна юрисдикційна діяльність щодо вирішення спорів натомість є предметом регулювання спеціальних законів: Закону України від 11 травня 2004 р. № 1701-IV «Про третейські суди» (далі — Закон про третейські суди) [21] та Закону України від 24 лютого 1994 р. № 4002-XII «Про міжнародний комерційний арбітраж» (далі — Закон про МКА) [22].

З метою вирішення ситуації, що склалася, М. Селівон запропонував під час доопрацювання тексту ст. 23 Проекту ГПК України взяти за основу ч. 1 ст. 17 Проекту ЦПК України станом на березень 2016 р. (відображена в ч. 1 ст. 22 Проекту ЦПК України без змін), оскільки вона достатньою мірою враховує специфіку арбітражних інститутів, а також містить бланкетну норму, що відсилає до відповідних положень спеціальних законів [2, 10; 3, 33].

На думку М. Селівона, з якою погоджуємося і ми, викладення ст. 23 Проекту ГПК України в аналогічній редакції дасть змогу досягти уніфікації правового регулювання суміжних інститутів третейського судочинства та міжнародного комерційного арбітражу в різних процесуальних кодексах [2, 10; 3, 33]. О. Підцерковний, теж поділяючи позицію М. Селівона, зазначає, що під час удосконалення проектів ГПК України і ЦПК України доцільно відмовитися від обмеження компетенції міжнародного комерційного арбітражу та віднести вирішення цього питання до регулювання спеціальних нормативно-правових актів [11, 32–33].

У зв'язку з обмеженим обсягом статті зупинимося на аналізі лише окремих категорій спорів, які у Проекті ГПК України пропонується визнати неарбітрабельними, а саме: на спорах, що виникають із договорів про державні закупівлі; спорах у справі про банкрутство; спорах із цивільно-правових аспектів приватизації державного та комунального майна, а також спорах, що виникають із корпоративних відносин.

Спори, що виникають із договорів про державні закупівлі

Згідно з офіційними даними Державної служби статистики України у 2015 р. в Україні було проведено 110 260 закупівель товарів, робіт і послуг, а загальна сума коштів за укладеними у звітному періоді договорами становить астрономічну суму — 152,5 млрд грн [23]. В абсолютних цінах така сума відповідає 13 % валового внутрішнього продукту, виробленого в Україні за аналогічний період [24].

Попри вражаючі обсяги закупівель за публічні кошти, Верховна Рада України пропонує виключити значну частину спорів, пов'язаних із закупівлями товарів, робіт і послуг, з компетенції міжнародного комерційного арбітражу. Зокрема, у п. 1 ч. 1 ст. 23 Проекту ГПК пропонується встановити неможливість передачі на вирішення міжнародного арбітражу «*спорів, що виникають при укладанні, зміні, розірванні та виконанні договорів про державні закупівлі*» [1].

Ідея щодо виключення можливості передачі певних категорій спорів, що стосуються закупівель товарів, робіт і послуг за рахунок публічних коштів, не є новою. Вперше її було втілено в життя шляхом прийняття Закону України від 13 травня 1997 р. № 251/97-ВР «Про внесення змін до Арбітражного процесуального кодексу України». Серед іншого, цим Законом було доповнено ч. 2 ст. 12 Арбітражного процесуального кодексу України[1] положенням про те, що спори, які виникають при укладанні, зміні, розірванні та виконанні господарських договорів, пов'язаних із задоволенням державних потреб, не можуть бути передані на

[1] До 2001 р. ГПК України мав назву Арбітражний процесуальний кодекс України.

вирішення до міжнародного комерційного арбітражу [25].

На думку О. Підцерковного, заперечення можливості передачі до міжнародного комерційного арбітражу спорів щодо державних закупівель може негативно позначитися на іміджі України [11, 32], яка вважається дружньою для арбітражу юрисдикцією [26; 27].

Більше того, прийняття законопроекту № 6232 у запропонованій суб'єктом законодавчої ініціативи редакції призведе до фактичного примушування українських замовників за договорами про закупівлю до вирішення справ в іноземних судах, а іноземних переможців — до вирішення суперечок із договорів про закупівлю у вітчизняних судах, робота яких, як зазначає О. Підцерковний, здебільшого поки що далека від досконалості [11, 32]. Причиною такої ситуації є те, що за відсутності арбітражної чи пророгаційної угоди, укладеної між сторонами спору, компетентним вважається суд за місцезнаходженням відповідача.

Насамперед зупинимо свою увагу на тому, що відносячи до категорії неарбітрабельних спори, які виникають під час укладання, зміни, розірвання та виконання договорів про закупівлі, розробники Проекту ГПК України з незрозумілих причин не визначили неарбітрабельними спори про визнання договору про закупівлі недійсним. У зв'язку з цим постає логічне запитання: чи можна передавати до міжнародного комерційного арбітражу спори про визнання такого договору недійсним?

Щоб знайти відповідь на поставлене запитання, звернемося до вже існуючої судової практики, а саме до ухвали Верховного Суду України (далі — ВСУ) від 1 липня 2004 р. у справі № 6-640кс05 за клопотанням ізраїльської компанії «*SuperCom Ltd*» («СуперКом Лтд») про скасування рішення МКАС при ТПП України від 1 червня 2004 р. [28]. Компанія звернулася до суду із заявою про скасування рішення МКАС при ТПП України, яким було визнано недійсним контракт на постачання обладнання, укладений між Департаментом ресурсного забезпечення Міністерства внутрішніх справ України та компанією «СуперКом Лтд». На думку компанії, МКАС при ТПП України залишив поза увагою те, що спір не міг бути переданий на вирішення міжнародного комерційного арбітражу.

Розглянувши касаційну скаргу компанії «СуперКом Лтд», колегія суддів ВСУ не взяла до уваги зазначений вище аргумент скаржника та залишила без змін ухвалу Апеляційного суду міста Києва про відмову в задоволенні клопотання компанії «СуперКом Лтд» про скасування арбітражного рішення. Відхиляючи касаційну скаргу, ВСУ виходив з того, що спір про визнання договору, пов'язаного з задоволенням державних потреб, недійсним не міститься серед переліку спорів, які не можуть бути передані на вирішення арбітражу згідно з ч. 2 ст. 12 ГПК України (у редакції, чинній на момент ухвалення вказаного рішення, — 29 червня 2006 р.) [28].

Таким чином, залишається відкритим питання, чи можуть бути спори про визнання договорів про закупівлі недійсними (на відміну від спорів, що виникають під час укладання, зміни, розірвання та виконання договорів про закупівлі) передані на вирішення міжнародного комерційного арбітражу.

Найбільш імовірним поясненням цієї ситуації є те, що відбулося механічне копіювання відповідної ч. 2 ст. 12 чинного ГПК України до п. 1 ч. 1 ст. 23 Проекту ГПК України з одночасною заміною поняття «господарські договори, пов'язані із задоволенням державних потреб» на поняття «договори про державні закупівлі».

Натомість розробники Проекту ГПК України залишили поза увагою те, що диспозиція коментованої частини

ст. 12 ГПК України нині поширює свою дію лише на третейські суди, які створені та діють на підставі Закону про третейські суди, і тому не може обмежувати предметну арбітрабельність міжнародного комерційного арбітражу [20, 176]. Такого висновку нескладно дійти з аналізу Закону України від 3 лютого 2011 р. № 2980-VI «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України щодо оскарження рішення третейського суду та видачі виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду» (далі — Закон № 2980-VI), ч. 2 розділу I якого було внесено зміни до ч. 2 ст. 12 ГПК України шляхом виключення із фрази *«підвідомчий господарським судам спір може бути передано сторонами на вирішення третейського суду (арбітражу)»* слова *«(арбітражу)»* [29].

Для повноти викладення матеріалу необхідно зазначити, що думка щодо того, що спори з державних закупівель є неарбітрабельними, є досить поширеною в юридичній літературі [30, 512]. Прибічники такої позиції ґрунтують свою теорію на тому, що попри зміни, внесені Законом № 2980-VI, чинна редакція ч. 2 ст. 12 ГПК України продовжує поширювати свою дію не лише на третейські суди, які створені та діють на підставі Закону про третейські суди, а й на міжнародний комерційний арбітраж [12, 312; 31, 52; 32, 272; 33, 183; 34, 17–20; 35, 77; 36, 423; 37, 460; 38, 460; 39, 430; 40; 41–44].

Наприклад, Г. Кравчук [34, 17–20] і В. Беляневич [32, 272] вважають, що оскільки міжнародний комерційний арбітраж є різновидом третейського суду, ч. 2 ст. 12 ГПК України слід розуміти як таку, що включає обмеження арбітрабельності не тільки третейських судів, а й міжнародних комерційних арбітражів. Я. Петров зазначає, що для цілей визначення спорів, які можуть бути передані на вирішення міжнародного комерційного арбітражу, і ГПК України, і ЦПК України використовують поняття «третейський суд», тобто не розмежовують внутрішній третейський суд і міжнародний комерційний арбітраж [35, 77]. Т. Сліпачук зауважує, що хоча ст. 12 ГПК України не містить згадки про міжнародний комерційний арбітраж, існує теоретична можливість поширення обмежень арбітрабельності щодо внутрішніх третейських судів на міжнародний комерційний арбітраж з огляду на те, що *«природа внутрішнього* (третейського. — *О. Ф.*) *та міжнародного* (комерційного. — *О. Ф.*) арбітражу є схожою» [45, 7].

Однак, на нашу думку, такий підхід не враховує окреме правове регулювання інститутів міжнародного комерційного арбітражу та внутрішнього третейського суду в Україні. Якщо здійснити порівняльний аналіз ст. 12 ГПК України, ст. 1 Закону про МКА та ст. 6 Закону про третейські суди, то відразу впадає в око, що перелік спорів, які не дозволяється передавати на розгляд внутрішніх третейських судів, є набагато ширшим, ніж той, що передбачений у ст. 12 ГПК України. Водночас у Законі про МКА та інших спеціальних законах використовується загальновідомий позитивний спосіб закріплення арбітрабельності окремих категорій спорів. Таким чином, проблему неузгодженості ГПК України, ЦПК України і спеціальних законів (якими є Закон про МКА та Закон про третейські суди), у законопроекті № 6232 не розв'язано.

Більше того, ані Проект ГПК України, ані будь-який чинний нормативно-правовий акт не дають відповіді на питання, що слід розуміти під «державними закупівлями» або «договором про державні закупівлі» у розумінні ст. 23 Проекту ГПК України.

З метою визначення змісту зазначених вище термінів вважаємо за доцільне дослідити понятійний апарат, який використовувався у Законі України від 22 грудня 1995 р. № 493/95-ВР «Про

державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб», незважаючи на те, що він втратив чинність [46]. Зазначеним Законом еквівалент поняття «договір про державні закупівлі» — «державний контракт» визначався як договір, укладений від імені держави Україна державним замовником (Верховною Радою України, центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, державними організаціями та іншими установами — головними розпорядниками коштів державного бюджету) та суб'єктом господарювання будь-якої форми власності (резидентом або нерезидентом), що виготовляє або постачає товари, виконує роботи або надає послуги для задоволення пріоритетних потреб держави, і в якому визначаються економічні та правові зобов'язання сторін, а також регулюються відносини замовника і виконавця.

Також можна провести певні паралелі між терміном «державні закупівлі» та терміном «державне замовлення», який використовувався у Законі № 493/95-ВР. Останній термін визначався як засіб державного регулювання економіки шляхом формування на контрактній (договірній) основі складу та обсягів товарів, робіт і послуг, необхідних для пріоритетних державних потреб, розміщення державних контрактів на їх поставку (закупівлю) серед підприємств, організацій та інших суб'єктів господарської діяльності України всіх форм власності.

Першим чинним нормативно-правовим актом, який містить визначення дотичних понять, є Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (далі — ГК України) [47]. У статті 13 цього кодекса поняття «державне замовлення» визначається як засіб державного регулювання економіки шляхом формування на договірній основі складу та обсягів продукції (робіт, послуг), необхідної для пріоритетних державних потреб, розміщення державних контрактів на поставку (закупівлю) цієї продукції (виконання робіт, надання послуг) серед суб'єктів господарювання, незалежно від їх форми власності. Поняття «державний контракт», своєю чергою, визначається як договір, укладений державним замовником від імені держави із суб'єктом господарювання — виконавцем державного замовлення, в якому визначаються економічні та правові зобов'язання сторін і регулюються їх господарські відносини.

Іншим нормативно-правовим актом, у якому міститься визначення схожих за змістом понять, є Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII «Про публічні закупівлі» (далі — Закон про закупівлі). Так, у п. 20 ч. 1 ст. 1 зазначеного Закону міститься тлумачення терміна «публічна закупівля», який визначається як *«придбання замовником товарів, робіт і послуг у порядку, встановленому цим Законом»*. Також у п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону про закупівлі поняття «договір про закупівлю» та «закупівля» ототожнено, а саме: визначено законодавцем як *«договір, що укладається між замовником і учасником за результатами проведення процедури закупівлі та передбачає надання послуг, виконання робіт або набуття права власності на товари»* [48].

На нашу думку, попри очевидну невідповідність зазначених вище термінів, термінологічна невизначеність понять «державні закупівлі» та «договір про державні закупівлі», а також відсутність чіткого розуміння, яким чином такі поняття співвідносяться з поняттями «публічна закупівля», «державне замовлення», «договір про (публічні. — *О. Ф.*) закупівлі» та «державний контракт», може призвести (і найімовірніше, призведе) до розширеного тлумачення судами поняття

«державні закупівлі» та «договір про державні закупівлі» або, у найгіршому випадку, до їх повного ототожнення з іншими схожими поняттями.

Натомість ми взагалі не бачимо вагомих причин, які б обґрунтовували необхідність примушування іноземних та українських суб'єктів господарювання до вирішення цивільно-правових аспектів спорів щодо публічних закупівель, що не мають публічного інтересу, в українських судах. Окреслений нами підхід повністю узгоджується із загальносвітовою тенденцією до розширення кола спорів, які можуть передаватися до арбітражу. Так, як слушно наголошує Я. Полсон, нині відбувається зміна ставлення до арбітрабельності спорів, що виникають із публічних закупівель, у світовій практиці: якщо раніше вважалося, що спори з особами публічного права підлягають вирішенню лише в державних судах з огляду на специфічний суб'єктний склад учасників таких угод, непоодинокими є випадки, коли публічно-правові юридичні особи включають арбітражні угоди до тендерної документації [49, 121].

Водночас не можемо оминути увагою той факт, що якщо вирішення приватноправового спору, який виникає з договору про публічні закупівлі або у зв'язку з ним, потребуватиме дослідження секретної інформації, такий спір не може бути предметом арбітражного розгляду.

Спори у справі про банкрутство

Як зазначає професор Королівського коледжу Лондона М. Пенадес, залежно від наслідків відкриття провадження у справі про банкрутство щодо учасника арбітражного провадження всі країни можна умовно поділити на три групи. До першої групи країн, чиє внутрішнє законодавство виключає можливість вирішення справи міжнародним арбітражем після відкриття провадження у справі про банкрутство, належать Латвія, Польща, Португалія, Нідерланди, Чехія та Угорщина. Країни другої групи (наприклад, Велика Британія, Німеччина та Франція) натомість дозволяють паралельний розгляд справи про банкрутство та арбітраж за участю підприємства, щодо якого таке провадження відкрито, однак при цьому встановлюють певні обмеження або покладають обов'язок зупинення арбітражу до закінчення провадження у справі про банкрутство. Країни, що належать до третьої групи, такі як Іспанія та Італія, демонструють насправді проарбітражний підхід, який полягає в тому, що згідно з законодавством цих країн відкриття провадження у справі про банкрутство не має впливу на хід арбітражу, а також на дійсність, чинність або можливість приведення до виконання арбітражної угоди [50].

Україна вочевидь от-от приєднається до країн — учасниць першої групи, оскільки у Проекті ГПК України пропонується виключити *«справи про банкрутство, а також справи у спорах з майновими вимогами до боржника, стосовно якого відкрито провадження у справі про банкрутство, у тому числі справи у спорах про визнання недійсними будь-яких правочинів (договорів), укладених боржником»* із компетенції міжнародного комерційного арбітражу. Таким чином, законодавцеві пропонується закарбувати в законі поширену серед деяких учених і практиків думку про те, що всі спори у справах про банкрутство або такі, що пов'язані з ними, не можуть бути передані на вирішення міжнародного комерційного арбітражу [51; 52, 32]. При цьому дослідження можливості передачі спорів, пов'язаних зі справою про банкрутство, часто обмежується констатацією факту неарбітрабельності такої категорії спорів [53, 108]. Так, наприклад, О. Щокіна вказує, що справи про банкрутство не можуть розглядатися міжнародним комерційним арбітражем з огляду на публічно-правовий характер відносин,

які складаються у справі про визнання боржника банкрутом [54, 146].

На нашу думку, навряд чи можна погодитися з таким підходом, оскільки він не враховує те, що на відміну від «справжнього» питання у справі про банкрутство (такі питання ще іноді називають «основними» [55, 17–18]), як-то порушення провадження у справі про банкрутство, призначення арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора), затвердження домовленості між боржником і кредиторами стосовно відстрочення та/або розстрочення, а також прощення (списання) кредиторами боргів боржника, розподіл стягнутих із боржника грошових сум, про визнання недійсними правочинів (договорів) або майнових дій боржника, які були вчинені боржником після порушення справи про банкрутство або протягом одного року, що передував порушенню справи про банкрутство, тощо, майновий позов до боржника, стосовно якого відкрито провадження у справі про банкрутство, а також позов про визнання недійсним будь-яких правочинів (договорів), укладених таким боржником, може мати виключно цивільно-правовий характер і не зачіпати права третіх осіб.

Навіть більше, незважаючи на окремі думки про зворотне [52, 32], законодавство України про банкрутство, зокрема Закон України від 14 травня 1992 р. № 2343-XII «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [56], не встановлює наслідків відкриття провадження у справі про банкрутство на дійсність, чинність або можливість виконання арбітражної угоди, стороною якої є особа, щодо якої розпочато таке провадження. Отже, відкриття провадження у справі про банкрутство щодо сторони арбітражної угоди (якою, як правило, є боржник) само собою не припиняє, не відкладає або будь-яким іншим чином не перериває арбітражний розгляд спору [57, 339]. З огляду на зазначене вище ми не бачимо підстав, з яких власне після порушення провадження у справі про банкрутство однієї зі сторін арбітражної угоди цивільно-правовий спір, який насправді не належить до «справжніх» питань у справі про банкрутство, перестає бути арбітрабельним.

Задля проведення розмежування між «справжніми» питаннями у справі про банкрутство та дотичними категоріями спорів пропонуємо скористатися критерієм, сформульованим у рішенні Суду справедливості Європейського Союзу (далі — Суд ЄС) *«Генрі Гурдаін проти Франца Надлера» («Henri Gourdain v. Franz Nadler»)* від 22 лютого 1979 р. у справі № 133/78. У цій справі необхідність визначення критерію, за яким відбуватиметься розмежування між справами, предмет яких має цивільний і господарський характер, і справами про банкрутство, що стосуються ліквідації неплатоспроможних компаній або інших юридичних осіб, юридичних об'єднань та аналогічних справ, була викликана тим, що ч. 2 ст. 1 Брюссельської конвенції про юрисдикцію та виконання судових рішень у цивільних і комерційних справах від 27 вересня 1968 р. із предмета зазначеної Конвенції було виключено спори у справі про банкрутство, позови, що стосуються ліквідації неплатоспроможних компаній або інших юридичних осіб, суддівських домовленостей, мирових угод, а також інших аналогічних спорів [58]. Це, своєю чергою, створювало певну невизначеність у питанні щодо кола справ, дотичних до провадження у справі про банкрутство, але які при цьому мають виключно приватноправовий характер і тому підпадають під обсяг дії Конвенції. Так, Суд ЄС зазначив, що *«рішення, пов'язані з банкрутством або ліквідацією* (компанії, господарського товариства тощо. — *О. Ф.*), *не підпадають під регулювання Брюссельської конвенції, якщо вони безпосередньо випливають з провадження*

у справі про банкрутство та тісно пов'язані з ним» [59].

Надалі зазначений підхід до розмежування проваджень у справах про банкрутство від справ, які мають виключно цивільно- або господарсько-правовий характер, було неодноразово підтримано Судом ЄС, зокрема, у справах за позовом: *«Крістофер Сіагон проти Деко Марті Бельджиум НВ» («Christopher Seagon v. Deko Marty Belgium NV»)* [60], *«ЕсСіТі Індастрі АБ і ліквідатіон проти Альпенблюме АБ» («SCT Industri AB and likvidation v. Alpenblume AB»)* [61]. При цьому в справі *«Джерман Графікс Графіше Машинен ГмбХ проти Аліс ван дер Ші» («German Graphics Graphische Maschinen GmbH v. Alice van der Schee»)* Суд ЄС дійшов висновку, що в разі, якщо ліквідатор діє від імені боржника в судовому провадженні, це не є достатнім доказом того, що такий позов безпосередньо випливає з банкрутства або тісно пов'язаний із ним, а отже, доказом того, що такий позов є «справжнім» питанням у справі про банкрутство [62].

З урахуванням викладеного вище, на нашу думку, висновок про неарбітрабельність окремих категорій цивільно-правових спорів, дотичних до проваджень у справах про банкрутство, що закріплюється у Проекті ГПК України, є передчасним. Натомість віднесення справ із майновими вимогами до боржника, стосовно якого відкрито провадження у справі про банкрутство, зокрема справ у спорах про визнання недійсними правочинів або договорів, укладених боржником-банкрутом, до категорії неарбітрабельних є недоцільним з огляду на виключно цивільно-правовий характер таких справ.

Спори з цивільно-правових аспектів приватизації державного та комунального майна

В абзаці 2 ч. 2 ст. 23 Проекту ГПК України визначено, що цивільно-правові аспекти спорів щодо приватизації майна можуть бути передані на вирішення міжнародного комерційного арбітражу [1]. Таке положення Проекту ГПК України загалом узгоджується з чинною редакцією Закону України від 4 березня 1992 р. № 2163-XII «Про приватизацію державного майна» (далі — Закон про приватизацію), яким встановлюється право органу приватизації укладати угоду про передачу спорів, що виникають між продавцем і покупцем у зв'язку з договором купівлі-продажу об'єкта приватизації чи на його підставі, на вирішення до міжнародного комерційного арбітражного суду [63].

Також наведене положення Проекту ГПК України узгоджується з проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо спрощення процесу приватизації)», у ч. 12 ст. 26 та ч. 1 ст. 30 якого, як і в ч. 10 ст. 27 Закону про приватизацію, встановлюється можливість вирішення спорів, що виникають між продавцем і покупцем у зв'язку з договором купівлі-продажу об'єкта приватизації чи на його підставі, у міжнародному комерційному арбітражному суді [64].

Встановлення такої норми є прикладом позитивного закріплення арбітрабельності окремих категорій спорів, адже навіть до набрання чинності Законом України від 16 лютого 2016 р. № 1005-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процесу приватизації» (далі — Закон № 1005-VIII) [65], яким, зокрема, вносяться зміни до Закону про приватизацію, спори, що виникали з або у зв'язку з договорами купівлі-продажу об'єктів приватизації, були арбітрабельними [20].

Спори, що виникають із корпоративних відносин

У пункті 2 ч. 1 ст. 23 та п. 3 ч. 2 ст. 21 Проекту ГПК України встановлюється загальне правило щодо неарбітрабельності корпоративних спорів,

а саме: *«справи у спорах, що виникають з корпоративних відносин, зокрема у спорах між учасниками (засновниками, акціонерами, членами) юридичної особи або між юридичною особою та її учасником (засновником, акціонером, членом), у тому числі учасником, який вибув, пов'язані зі створенням, діяльністю, управлінням або припиненням діяльності такої юридичної особи, крім трудових спорів»* не можуть бути передані на вирішення міжнародного комерційного арбітражу [1]. Водночас Проект ГПК України містить виняток із зазначеного правила: справи у спорах, *«що виникають з договору, можуть бути передані на вирішення міжнародного комерційного арбітражу лише на підставі арбітражної угоди, укладеної між юридичною особою та всіма її учасниками»* [1].

Запропоновані зміни загалом узгоджуються з практикою Європейського суду з прав людини (далі — ЄСПЛ), яка згідно зі ст. 17 Закону України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» застосовується судами України як джерело права. Так, у справі «Суда проти Чеської Республіки» ЄСПЛ підтвердив позицію, викладену в попередніх рішеннях, та ще раз вказав на те, що учасники судового процесу є вільними укладати арбітражне застереження про відмову від вирішення спорів у державному суді на користь арбітражу. Однак, як зазначив ЄСПЛ, така угода має бути *«добровільною, законною та однозначною»* (п. 48) і, користуючись логікою ЄСПЛ, має ґрунтуватися на добровільному особистому волевиявленні сторін спору, яке не може залежати від зробленого компанією та її мажоритарним акціонером або акціонерами вибору стосовно передачі певних спору чи спорів до арбітражу (п. 10) [66].

Не можемо не погодитися з викладеною позицією ЄСПЛ, зокрема, з огляду на те, що хоча загальні збори господарського товариства вирішують важливі питання, рішення цього органу не може замінити волевиявлення щодо відмови від основоположного права на справедливий судовий розгляд.

Правилами оформлення проектів законів та основними вимогами законодавчої техніки встановлюється, що законопроект має узгоджуватися з чинними законами [67, 5]. Проте з прийняттям законопроекту № 6232 не тільки не усувається, а й загострюється проблема співвідношення між спеціальним Законом про МКА та Проектом ГПК України. Наприклад, Законом про МКА надається можливість передачі спорів між учасниками (без визначення того, що всі учасники можуть бути стороною арбітражної угоди) підприємств з іноземними інвестиціями, створених на території України, до міжнародного комерційного арбітражу. Однак, з другого боку, той самий спір може підпадати під критерії спору, які виникають із корпоративних відносин у спорах між учасниками (засновниками, акціонерами) господарських товариств, які пов'язані зі створенням, діяльністю, управлінням і припиненням діяльності такого товариства, неарбітрабельність якого встановлюється у ст. 23 Проекту ГПК України.

З огляду на зазначене вище маємо констатувати, що встановлення у Проекті ГПК України заборони передачі певних категорій справ, які виникають з корпоративних відносин, на вирішення арбітражу призведе до виникнення колізії між положеннями відповідної частини ст. 23 Проекту ГПК України та абзацом 2 п. 2 ст. 1 Закону про МКА [27; 45, 7; 36, 423; 68, 18]. Окреслену нами неузгодженість може бути усунуто або шляхом виключення із Закону про МКА, або шляхом виключення зі ст. 23 Проекту ГПК України відповідних положень про арбітрабельність чи неарбітрабельність корпоративних спорів.

Також залишається актуальним таке запитання: чи допускається Проектом ГПК України можливість включення арбітражного застереження до статуту товариства з обмеженою відповідальністю або акціонерного товариства? Відповідь на це на перший погляд просте запитання не є однозначною і залежить від відповіді на інше дискусійне запитання, а саме: чи є статут юридичної особи договором або правочином?

Серед учених і практиків єдиної думки щодо цього немає. Так, наприклад, І. Лукач вважає, що статут є формою корпоративної угоди, а отже, в ньому може міститися арбітражне застереження про передачу корпоративних спорів на розгляд міжнародного комерційного арбітражу [69, 70].

Натомість статут української юридичної особи є локальним актом юридичної особи, а не договором чи корпоративною угодою. Саме такого висновку дійшов Пленум Вищого господарського суду України в нещодавній постанові від 25 лютого 2016 р. № 4 «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних відносин» [70]. Пленум ВСУ в п. 14 постанови від 24 жовтня 2008 р. № 13 «Про практику розгляду судами корпоративних спорів» зазначив, що статут юридичної особи не є ані одностороннім правочином юридичної особи, ані договором [71].

2. Законодавче закріплення проарбітражного підходу щодо тлумачення арбітражної угоди

Частина 3 ст. 23 Проекту ГПК України встановлює, що в разі наявності будь-яких сумнівів щодо укладення угоди про передачу спору на вирішення до міжнародного комерційного арбітражу, її дійсності, чинності або виконуваності, такі сумніви мають тлумачитися на користь її дійсності, чинності та виконуваності. Таким чином, вперше в українському законодавстві закріплюється проарбітражний підхід під час тлумачення угод про передачу спорів на вирішення міжнародних комерційних арбітражів.

Загалом підтримуючи проарбітражний підхід щодо тлумачення угод про передачу спорів на вирішення міжнародного комерційного арбітражу, що пропонується закріпити на законодавчому рівні, все ж вважаємо за доцільне звернути увагу на незрозуміле для нас бажання обмежити проарбітражне тлумачення лише тих арбітражних угод про передачу до арбітражу спорів, які передбачають вирішення спорів постійно діючими арбітражними установами. Так, у ч. 3 ст. 23 Проекту ГПК України встановлюється проарбітражний підхід до тлумачення лише тієї арбітражної угоди, що передбачає передачу спору до *«міжнародного комерційного арбітражу за відповідними правилами третейської (арбітражної) процедури»* [1]. При цьому щодо угод про передачу спорів на вирішення арбітражів, які утворюються спеціально для розгляду окремої справи — арбітражів *ad hoc,* обов'язок державного суду щодо проарбітражного тлумачення арбітражних угод не встановлюється як такий.

Можемо припустити, що робоча група мала на меті обмежити проарбітражний підхід щодо тлумачення арбітражних угод для того, щоб не допустити сприятливого підходу до таких угод, які передбачають передачу спорів до арбітражів *ad hoc*, оскільки такі арбітражі не зазнають контролю з боку постійно діючої арбітражної установи, і тому, ймовірно, можуть бути використані з неправомірною метою. Однак здійснений пошук у Єдиному державному реєстрі судових рішень дає нам змогу зробити висновок, що саме діяльність певних маловідомих постійно діючих арбітражних установ, а не арбітражів *ad hoc*, що утворюються спеціально для розгляду окремої справи, має ознаки використання цілком законного механізму вирішення зовнішньоеконо-

мічних суперечок, яким є міжнародний арбітраж, у сумнівних цілях.

Наприклад, викликає певне занепокоєння діяльність постійно діючої арбітражної установи під назвою «Інтернейшнл Арбітрейдж Компані» *(«International Arbitrage Company»)*, яка має зареєстроване місцезнаходження на Британських Віргінських Островах і належить громадянам України [72]. Так, ухвалою Жовтневого районного суду міста Дніпропетровська від 28 листопада 2011 р. було визнано право власності на автозаправну станцію [73]. Іншою ухвалою того самого суду від 22 квітня 2009 р. задоволено клопотання стягувача — іноземної юридичної особи — компанії *«Fantan Trading Limited»* про визнання права власності на нежитлову будівлю та земельну ділянку, на якій ця будівля розташована. Більше того, зобов'язано Комунальне підприємство «Дніпропетровське міжміське бюро технічної інвентаризації» Дніпропетровської обласної ради провести реєстрацію права власності за компанією *«Fantan Trading Limited»* [74]. Ухвалою Васильківського районного суду Дніпропетровської області від 19 квітня 2010 р. у справі № 2к-1/10 визнано та надано дозвіл на виконання рішення «Інтернейшнл Арбітрейдж Компані», а також зобов'язано передати право власності на цінні папери вартістю 32 941 207,16 дол. та стягнути з ТОВ ПФГ «Спарта» на користь «Фанфорд Трейд Енд Інвестмент Корп» 19 893 356,84 дол. [75].

Іншим прикладом імовірного використання постійно діючої арбітражної установи для цілей ухвалення сумнівних арбітражних рішень є справа за клопотанням англійської компанії *«JEWELSOFT LTD»* про визнання та виконання арбітражного рішення маловідомої Лондонської палати міжнародного арбітражу та криптографії від 15 травня 2012 р. у справі № L002. Шляхом звернення з клопотанням про визнання та надання дозволу на виконання зазначеного арбітражного рішення заявник намагається визнати право на особисте користування сходовою кліткою з першого по третій поверхи будинку, замурування вікон і дверей та на інші дії, які підпадають під ознаки перепланування [76–78].

Натомість Закон про МКА не здійснює розмежування між арбітражами *ad hoc* і постійно діючими арбітражними установами, оскільки у розумінні Закону вони охоплюються поняттям «арбітраж» [22].

Також ми не можемо погодитись із запропонованим підходом, відповідно до якого передумовою проарбітражного тлумачення арбітражної угоди є встановлення державним судом очевидних намірів передати вирішення спору до міжнародного комерційного арбітражу в момент укладення арбітражної угоди. На нашу думку, формулювання ч. 3 ст. 23 Проекту ГПК України наділяє господарські суди надміру широкими повноваженнями у визначенні питання щодо існування умислу на передачу спору до міжнародного комерційного арбітражу, що може обмежити застосування проарбітражного підходу щодо тлумачення арбітражних угод.

Враховуючи викладене вище, під час доопрацювання текстів проектів ГПК України і ЦПК України пропонуємо взяти за основу формулювання, запропоноване в законопроекті від 31 березня 2016 р. № 4351 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо питань судового контролю та підтримки міжнародного комерційного арбітражу» (далі — законопроект № 4351):

«Будь-які неточності в тексті угоди сторін про передачу спору на вирішення третейського суду або міжнародного комерційного арбітражу та/або сумніви щодо її дійсності, чинності та виконуваності повинні тлумачитися судом на користь її дійсності, чинності та виконуваності» [79].

Наостанок зауважимо, що, на нашу думку, використання словосполучення «прийде висновку» для позначення того, що передумовою застосування проарбітражного тлумачення арбітражної угоди є висновок суду щодо існування наміру передати спір на вирішення до міжнародного комерційного арбітражу, є неправильним. Пропонуємо замінити фразу «прийде висновку» словосполученням «дійде висновку», оскільки такий варіант є правильним із погляду стилістики української мови.

Принагідно вважаємо за доцільне звернути увагу на те, що в Проекті ЦПК України аналогічну помилку було виправлено: у ч. 2 ст. 22 Проекту ЦПК України станом на 10 березня 2017 р., яка відповідає ч. 3 ст. 23 Проекту ГПК України, використовувалося словосполучення «прийде висновку», однак у Проекті ЦПК України, який було внесено до Верховної Ради України, слово «прийде» у зазначеній частині було замінено словом «дійде» [80].

3. Пропозиції щодо вибору процесуальної моделі направлення до арбітражу

Конвенція Організації Об'єднаних Націй (далі — ООН) про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 р. (далі — Нью-Йоркська конвенція) покладає на суд держави-учасниці, до якого подано позов у питанні, щодо якого сторони уклали арбітражну угоду, обов'язок *«направити сторони до арбітражу»* на прохання однієї сторони, якщо такий суд не визнає, що арбітражна угода є недійсною, втратила чинність або не може бути виконана [81]. Однак, як слушно вказують Ж.-Ф. Пудре та С. Бессон, Нью-Йоркська конвенція не встановлює, які саме процесуальні дії повинні бути вчинені державним судом у разі встановлення факту наявності дійсної виконуваної угоди, яка не втратила чинність [82, 922].

Причина такої прогалини полягає у тому, що автори Конвенції залишили форму направлення сторін до арбітражу на розсуд договірних сторін — учасників Конвенції [82, 421, 423; 83, 138–139]. Т. Фокс, С. Вілске [84, 190], Д. Шрамм, Е. Геісінгер, а також Ф. Пінсолле [85, 103] так само зазначають, що у ч. 3 ст. II Нью-Йоркської конвенції не встановлюється спосіб, у який державний суд має направити сторони до арбітражу.

Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 21 квітня 1961 р. (далі — Європейська конвенція) хоча і наділяє правом будь-яку зі сторін арбітражної угоди на відвід державного суду з непідсудності, так само, як і Нью-Йоркська конвенція, але не встановлює, які саме процесуальні дії повинні бути вчинені судом у разі встановлення факту наявності арбітражної угоди між сторонами спору [86]. Суддя касаційного суду Франції Д. Ашер із цього приводу вказує, що Європейська конвенція взагалі не містить спеціального положення щодо гарантування виконання арбітражних угод, еквівалентного п. 3 ч. II Нью-Йоркської конвенції, оскільки її автори обстоювали позицію, що це питання вже було вирішено в п. 3 ч. II Нью-Йоркської конвенції [87, 527].

Натомість процесуальний механізм, за допомогою якого положення п. 3 ч. II Нью-Йоркської конвенції щодо обов'язку державного суду направити сторони до арбітражу вводяться в дію, міститься у Законі про МКА. Так, у ч. 1 ст. 8 встановлюється обов'язок суду, до якого подано позов у питанні, що є предметом арбітражної угоди, *«припинити провадження у справі»* та *«направити сторони до арбітражу»* в разі, якщо будь-яка зі сторін арбітражної угоди попросить про це не пізніше подання своєї першої заяви по суті спору [22].

Отже, Закон про МКА визначає процесуальний механізм, використовуючи який, суд має направити сторони

до арбітражу, і таким механізмом є припинення провадження у справі. Однак у Проекті ГПК України пропонується змінити форму направлення сторін арбітражної угоди до арбітражу та встановити, що процесуальним механізмом має бути залишення позову без розгляду [1].

На наше переконання, прийняття законопроекту № 6232 в чинній редакції призведе до виникнення колізії між положеннями п. 7 ч. 1 ст. 227 Проекту ГПК України та ч. 1 ст. 8 Закону про МКА. Це пояснюється тим, що хоча у ч. 13 розділу I законопроекту № 6232 передбачається внесення змін до Закону про МКА, проект Закону не передбачає внесення змін до ч. 1 ст. 8.

Отже, з метою узгодження положень різних нормативно-правових актів пропонується доповнити ч. 13 розділу I законопроекту № 6232 відповідними положеннями, які б виключали фразу *«припинити провадження у справі і»* з ч. 1 ст. 8 Закону про МКА, тим самим уніфікуючи зазначений Закон із Типовим законом ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж (далі — Типовий закон про МКА). Натомість процесуальна модель направлення сторін до арбітражу в такому разі встановлюватиметься у процесуальному законодавстві.

У юридичній літературі вказується на існування різноманітних підходів до визначення процесуальних моделей направлення сторін до міжнародного комерційного арбітражу [88, 38]. Так, Т. Фокс та С. Вілске наголошують, що до можливих процесуальних моделей направлення до арбітражу належить відхилення позову *(dismissal)*, зупинення провадження у справі *(stay)* або постанова про відсутність компетенції *(declaration of lack of jurisdiction)* [84, 190].

А. Ян ван ден Берг зазначає, що фраза *«направити сторони до арбітражу»*, яка використовується у п. 3 ст. II Нью-Йоркської конвенції з метою закріплення механізму примусового виконання арбітражних угод, має тлумачитись як така, що встановлює обов'язок зупинення державним судом провадження у справі по суті. На думку автора, подання позову стороною арбітражної угоди в такому разі «автоматично означає», що провадження у справі підлягає зупиненню [83, 129].

Ж.-Ф. Пудре та С. Бессон твердять, що сторона арбітражної угоди може бути направлена до арбітражу шляхом винесення ухвали, якою сторони зобов'язуються розпочати арбітраж, або ухвалення рішення про припинення провадження у справі у зв'язку з відсутністю компетенції *(reject jurisdiction)*, або шляхом зупинення провадження [82, 421]. М. Полсон зазначає, що виконання судом обов'язку направити сторони до арбітражу, передбаченого ст. II Нью-Йоркської конвенції, може мати різноманітні форми. Наприклад, одним зі способів є зупинення провадження у справі, що надає стороні арбітражної угоди право ініціювати арбітражний розгляд. Іншими способами направлення сторін до арбітражу, про які згадує М. Полсон, є наказ суду, яким стороні арбітражної угоди, що звернулася до суду, наказується звернутися до міжнародного арбітражу, або антипозовні забезпечувальні заходи, якими державний суд зобов'язує сторону арбітражної угоди утримуватися від звернення до суду з позовом, що охоплюється арбітражною угодою, в іншій країні [89, 71].

Також з метою встановлення можливих процесуальних форм направлення до арбітражу необхідно звернутися до дискусії, що розгорнулася між членами робочої групи ЮНСІТРАЛ з арбітражу та погоджувальної процедури під час 312-ї зустрічі Комісії ООН з права міжнародної торгівлі, присвяченої підготовці Типового закону про МКА.

Представник від Австрії Р. Лоєве звернув увагу членів робочої групи ЮНСІТРАЛ з арбітражу та погоджу-

вальної процедури на те, що ч. 1 ст. 8 проекту Типового закону про МКА, за умови дотримання відповідних умов, зобов'язує суд направити сторони до арбітражу або розглянути позов по суті. Р. Лоєве вніс пропозицію доповнити положення зазначеної статті третім альтернативним варіантом, згідно з яким направлення сторін до арбітражу може відбуватися з одночасним збереженням провадження у справі відкритим до настання певних обставин[1]. Як зазначав австрійський представник, такий процесуальний наслідок прямо не випливає з Типового закону про МКА, внаслідок чого відповідь на питання щодо того, чи залишиться судове провадження відкритим у разі направлення сторін до арбітражу, залежатиме від процесуального законодавства країни суду [90, 426].

Як на контраргумент делегат від Великої Британії М. Мастілл вказав на те, що механізм, що суд може або має зробити, якщо до нього подано позов у питанні, яке є предметом арбітражної угоди, має регулюватися лише Типовим законом про МКА, оскільки у ст. 5 йдеться про те, що *«з питань, що регулюються цим Законом, ніяке судове втручання не повинно бути, крім випадків, коли воно передбачене в цьому Законі»* [91]. У відповідь Р. Лоєве заявив, що запропонована М. Мастіллом інтерпретація ст. 8 Типового закону про МКА була б занадто обмеженою. Суд має прийняти позовну заяву до розгляду, аж потім вирішити, чи є арбітражна угода недійсною. В останньому випадку суд має розглянути позов у загальному порядку. Однак детальне прописування судових процедур, відповідно до яких відбувається направлення до арбітражу, не може бути включене до Типового закону про МКА, оскільки це питання регулюється процесуальним законодавством кожної країни [90, 426].

За наслідками дискусії робоча група ЮНСІТРАЛ з арбітражу та погоджувальної процедури дійшла згоди щодо того, що Типовий закон про МКА не встановлює конкретного механізму направлення сторін до арбітражу, а отже, зазначена стаття не виключає можливість направлення сторін до арбітражу без закінчення розгляду справи в суді [90, 426].

Законодавство більшості країн романо-германської правової системи містить положення, якими встановлюється, що укладення угоди про передачу спору на вирішення міжнародного комерційного арбітражу має наслідком позбавлення суду компетенції *(decline jurisdiction)* [92, 58]. Наявність арбітражної угоди зобов'язує суд, до якого подано позов у питанні, що є предметом арбітражної угоди, припинити провадження у справі з непідвідомчості, оскільки позов було подано всупереч наявності дійсної арбітражної угоди *(decline jurisdiction over litigation commenced in violation of a valid arbitration agreement)* [84, 190].

Так, підпунктом 1 п. 1032 Цивільного процесуального кодексу Німеччини встановлюється, що в разі подання позову до суду в питанні, що є предметом арбітражної угоди, суд має припинити провадження у справі з огляду на його непідвідомчість державному суду *(the court is to dismiss the complaint as inadmissible)* за умови, якщо відповідач заявить відповідне клопотання до початку слухання справи по суті [93; 94, 117].

Відповідно до ч. 1 ст. 584 Цивільного процесуального кодексу Австрії суд, до якого надійшла позовна заява в питанні, щодо якого було укладено арбітражну угоду, постановляє ухвалу про відмову в розгляді спору та припиняє провадження у справі, упевнившись у тому, що арбітражна угода, укладена між сторонами, не є недійсною, не втратила чинність і може бути виконана [94, 57].

[1] Вочевидь, під направленням сторін до арбітражу з одночасним збереженням провадження у справі відкритим до настання певних обставин Р. Лоєве мав на увазі зупинення провадження у справі.

Згідно зі ст. 39 Цивільного процесуального кодексу Іспанії відповідач вправі, з посиланням на передачу спору до арбітражу, заявити в суді клопотання про припинення справи в державному суді у зв'язку з відсутністю компетенції для його розгляду [94, 530].

Законодавство інших країн, зокрема Швейцарії, Нідерландів, Бельгії, так само зобов'язує державний суд остаточно припинити судове провадження щодо позову в питанні, яке охоплюється предметом арбітражної угоди [84, 191].

Інший підхід, що набув поширення у більшості країн системи загального права, передбачає зупинення судового провадження *(staying proceedings)* [92, 58]. Таку процесуальну модель направлення сторін до арбітражу було, наприклад, впроваджено в англійському Законі про арбітраж 1996 р., п. 9 якого є еквівалентом ст. 8 Типового закону про МКА та п. 3 ст. II Нью-Йоркської конвенції [94, 117]. Відповідно до положень зазначеного пункту сторона арбітражної угоди, проти якої було подано позов у питанні, що згідно з угодою має бути направлено до арбітражу, за умови повідомлення інших учасників судового процесу, може звернутися до суду, до якого подано позов, з клопотанням про зупинення *(stay)* провадження у справі. Суд при цьому зобов'язаний задовольнити клопотання про зупинення провадження, якщо не визнає, що арбітражна угода є недійсною, втратила чинність або не може бути виконана [95].

Проаналізоване нами рішення палати лордів у справі «*Channel Tunnel Group Ltd. et al. v. Balfour Beatty Construction Ltd. et al.*» дає підстави зробити висновок, що зупинення провадження у справі є ефективним механізмом, за допомогою якого забезпечується виконання арбітражної угоди. Такого висновку ми дійшли з огляду на те, що оскільки в разі зупинення провадження у справі через існування між сторонами спору арбітражної угоди позивач не зобов'язаний звертатися із позовом до арбітражу, у нього не залишається іншої можливості реалізувати своє право на захист порушених прав чи інтересів інакше, аніж шляхом подання позову до арбітражу [96].

Також, до прикладу, у п. 2 ст. 7 австралійського Міжнародного арбітражного закону 1974 р. встановлюється, що суд повинен, на прохання сторони арбітражної угоди, зупинити провадження у справі (повністю або частково) і направити сторони до арбітражу в питанні, що є предметом арбітражної угоди, шляхом видання наказу про зупинення провадження у справі [97].

Натомість, обираючи між зазначеними вище формами направлення сторін до арбітражу (зупиненням і припиненням провадження у справі та залишенням позову без розгляду) український законодавець зупинив свій вибір на останньому і, на нашу думку, не найбільш вдалому варіанті. При цьому формулювання, що використовуються у законопроекті № 6232, дослівно відтворюють відповідні положення іншого законопроекту № 4351 [79].

На відміну від процесуальної форми направлення сторін до арбітражу шляхом припинення провадження у справі, залишення позову без розгляду не може мати наслідком порушення конституційного права на судовий захист [16, 183–184]. Однак при цьому така форма направлення до арбітражу не унеможливлює багаторазове звернення до суду з тією самою позовною заявою, предмет якої охоплюється обсягом арбітражної угоди.

Так, неважко уявити ситуацію, коли недобросовісний позивач, маючи на меті звести нанівець арбітраж, що розпочався або може розпочатися, звертатиметься до державного суду попри наявність дійсної, чинної та виконуваної арбітражної угоди доти, доки якийсь із суддів не відмовить зацікавленій особі в задоволенні клопотання про направлення сторін до арбітражу

у зв'язку з необізнаністю або керуючись іншими міркуваннями.

При цьому процесуальний запобіжник, покликаний відвернути можливість настання окресленої нами ситуації, що міститься у ч. 4 ст. 227 Проекту ГПК України, якою встановлюється, що *«особа, позов якої залишено без розгляду, після усунення обставин, що були підставою для залишення позову без розгляду, має право звернутися до суду повторно»* [1], на нашу думку, не може запобігти зловживанню процесуальними правами, якщо йдеться про направлення сторін до арбітражу. Річ у тому, що направлення сторін до арбітражу шляхом залишення позову без розгляду вимагатиме від компетентного суду незалежної оцінки арбітражної угоди за кожним зверненням зацікавленої особи.

Більше того, хоча викладений у Проекті ГПК України підхід щодо направлення сторін до арбітражу заслуговує на увагу і містить певні переваги, на нашу думку, враховуючи українські реалії та креативність, до якої сторони можуть вдаватися у своїх спробах пустити арбітраж під укіс, найбільш оптимальною формою реалізації направлення сторін до арбітражу, яка дасть змогу досягти еквілібріуму між можливістю порушення права на судовий захист — у разі вибору процесуальної форми направлення до арбітражу у вигляді припинення провадження у справі — та ймовірністю здійснення процесуальних диверсій шляхом багаторазового подання позовних заяв у справах, предмет яких охоплюється обсягом арбітражної угоди — у разі залишення позову без розгляду, — є зупинення провадження у справі до моменту ухвалення рішення арбітражем по суті справи.

З огляду на викладене вище, пропонуємо Комітетові Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя під час доопрацювання законопроекту № 6232 розглянути можливість зміни в Проекті ГПК України процесуальної моделі направлення до міжнародного комерційного арбітражу з залишення позову без розгляду на зупинення провадження у справі. Також вважаємо за доцільне відобразити аналогічні зміни й у Проекті ЦПК України.

Прийняття зазначених змін дасть можливість привести положення Проекту ГПК України і Проекту ЦПК України у відповідність до п. 3 ст. IV Європейської конвенції, згідно з яким у разі, якщо одна зі сторін арбітражної угоди подала заяву з проханням про арбітраж, державний суд, до якого може в подальшому звернутися інша сторона з позовом щодо того ж предмета або у питанні щодо відсутності, недійсності або втрати чинності арбітражною угодою, повинен відкласти рішення у питанні щодо компетенції арбітражного суду доти, доки арбітражний суд не ухвалить рішення щодо суті справи [86].

Висновки

Здійснений нами аналіз дає змогу дійти висновку, що законопроект № 6232, попри велику кількість без перебільшення революційних норм, не може бути прийнятий у редакції, запропонованій Радою, і потребує істотного доопрацювання щонайменше в частині міжнародного комерційного арбітражу. Отже, на підставі проведеного нами наукового аналізу Проекту ГПК України у частині міжнародного комерційного арбітражу вважаємо за доцільне запропонувати Комітетові Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя під час доопрацювання законопроекту № 6232 розглянути можливість внесення до нього таких змін:

1. Викласти ч. 1 ст. 23 Проекту ГПК України у редакції, аналогічній до тієї, яку викладено в ч. 1 ст. 22 Проекту ЦПК України:

«1. Спір, який відноситься до юрисдикції господарського суду, може бути

переданий сторонами на вирішення третейського суду або міжнародного комерційного арбітражу, крім випадків, установлених законом».

Викладення зазначеної статті Проекту ГПК України у запропонованій нами редакції дасть можливість уникнути невиправданого обмеження конституційного права фізичних та юридичних осіб на захист своїх інтересів у позасудовому порядку за допомогою міжнародного комерційного арбітражу.

2. Виключити з ч. 3 ст. 23 Проекту ГПК України слова *«якщо суд прийде до висновку про те, що під час її укладення сторони мали очевидні наміри передати вирішення спору на вирішення конкретного третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу»* як такі, що необґрунтовано виключають обов'язок державного суду застосовувати про-арбітражне тлумачення угод про передачу спорів на вирішення арбітражів *ad hoc*.

3. Розглянути можливість зміни в Проекті ГПК України і Проекті ЦПК України запропонованої законодавцем процесуальної моделі направлення учасників арбітражної угоди до арбітражу із залишення позову без розгляду на зупинення провадження у справі.

4. Виключити з ч. 1 ст. 8 Закону про МКА слова *«припинити провадження у справі і»*, оскільки залишення зазначеної норми Закону без змін призведе до виникнення юридичної колізії між положеннями Проекту ЦПК України, Проекту ГПК України і зазначеним положенням Закону про МКА в частині вибору процесуальної моделі направлення сторін арбітражної угоди до арбітражу.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Про внесення* змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : проект Закону України від 23 березня 2017 р. № 6232 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=61415&/pf35401=419014
2. *Селивон Н.* Некорректное проведение / Николай Селивон // Юридическая практика. — 2016. — № 15 (955). — 12 апр. [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://pravo.ua/article./php?id=100113176
3. *Селівон М.* Микола Селівон: «Яким насправді має бути правове регулювання компетенції третейських судів і міжнародного комерційного арбітражу» / Микола Селівон // Діловий вісник. — 2016. — № 4 (263) — С. 30–33.
4. *Веремко В.* Реформа в процесі. Як новий ГПК змінить правила гри для сторін і до яких ризиків їм слід готуватися / Вілен Веремко // Закон і бізнес. — 2016. — № 16 (1262). — 16–22 квіт. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zib.com.ua/ua/123054-yak_noviy_gpk_zminit_/pravila_gri_dlya_storin_i_do_yakih_rizi.html
5. *Филатов А.* Защитные манеры / Алексей Филатов // Юридическая практика. — 2017. — № 13 (1005). — 28 мар. [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://pravo.ua/article./php?id=100115131
6. *Оприлюднено* проекти трьох нових процесуальних кодексів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://jrc.org.ua/news/article/111
7. *Процесуальне* законодавство [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://jrc.org.ua/steps/step/procesual%27ne_zakonodavstvo
8. *Фролов А.* Верховный и единственный. Некоторые размышления об упразднении Высшего хозяйственного суда Украины / Александр Фролов [Электронный ресурс]. — Режим доступа : https://legal.report/author-16/verhovnyj-i-edinstvennyj
9. *Про судоустрій* і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/conv
10. *Мальський М.* Правові аспекти визначення спорів, які можуть передаватися на розгляд до міжнародного комерційного арбітражу / Маркіян Мальський // Альтернативне вирішення спорів. — 2013. — № 1. — С. 9–15.
11. *Подцерковный О.* МКАСимальное ускорение / Олег Подцерковный // Юридическая практика. — 2017. — № 6 (998). — 7 февр. — С. 32–33.
12. *Sotir A.* Ukraine / Anton Sotir & Anastasiia Slobodeniuk // International Arbitration / Joe Tirado ed. — Global Legal Group, 2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://goldengate-law.com/documents/GLI_Arbitration_in_Ukraine.pdf

13. *Круглий* стіл «Арбітрабельність спорів: куди ми йдемо?» (Київ, 5 квіт. 2017 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://arb.ucci.org.ua/icac/ua/events/rtab050417.html
14. *Шепель Т.* Концепція реформи та розвитку арбітражних інституцій в Україні : (проект) / Тарас Шепель. — Київ, 2017. — 17 с.
15. *Про внесення* змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : пояснювальна записка до проекту Закону України № 6232 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=61415&/pf35401=419150
16. *Фролов О.* Міжнародний комерційний арбітраж крізь призму конституційного звернення щодо офіційного тлумачення положень п. 5 ч. 1 ст. 80 Господарського процесуального кодексу України / О. Фролов // Право України. — 2016. — № 8. — С. 160–194.
17. *Рішення* Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців сьомого, одинадцятого статті 2, статті 3, пункту 9 статті 4 та розділу VIII «Третейське самоврядування» Закону України «Про третейські суди» (справа про завдання третейського суду) у справі № 1-3/2008 від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-08
18. *Конституція* України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр
19. *Селівон М.* Про деякі питання взаємодії з міжнародним арбітражем / М. Селівон // Право України. — 2014. — № 12. — С. 27–28.
20. *Фролов О.* Арбітрабельність спорів щодо приватизації державного майна / О. Фролов // Право України. — 2016. — № 6. — С. 167–187.
21. *Про третейські* суди : Закон України від 11 травня 2004 р. № 1701-IV (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1701-15
22. *Про міжнародний* комерційний арбітраж : Закон України від 24 лютого 1994 р. № 4002-XII (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4002-12
23. *Здійснення* державних закупівель в Україні за 2015 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/fin/zakup/zakup_u/zak415_u.htm
24. *Валовий* внутрішній продукт за 2015 рік. СНР-2008 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/vvpf_kv2015_u_n.htm
25. *Про внесення* змін до Арбітражного процесуального кодексу України : Закон України від 13 травня 1997 р. № 251/97-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/251/97-вр
26. *Ukraine*. Arbitration-friendly, 2011–2012 : статистичний звіт / уклад. К. Пільков. — Київ : Cai & Lenard, 2012. — 29 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://c-n-l.eu/assets/files/jurisdiction_statistical_report_ua.pdf
27. *Ukraine*. Arbitration-friendly, 2013–2014 : статистично-аналітичний огляд / уклад. К. Пільков. — Київ : Cai & Lenard, 2014. — 27 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://c-n-l.eu/assets/files/ENFORCEMENT_OF_ARBITRATION_AWARDS_IN_UKRAINE_2013-2014%20/%28UA%29.pdf
28. *Ухвала* колегії суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 29 червня 2006 р. у справі № 6-640кс05 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/34737
29. *Про внесення* змін до Господарського процесуального кодексу України щодо оскарження рішення третейського суду та видачі виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду : Закон України від 3 лютого 2011 р. № 2980-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2980-17
30. *Romanova S.* Ukraine / Svitlana Romanova, Olga Shenk & Kseniia Pogruzhalska // Baker & McKenzie International Arbitration Yearbook. — 2011–2012 (JurisNet, LLC 2012).
31. *Astapov A.* General Policy of Ukraine Towards Arbitration / Andrey Astapov // Arbitration in CIS Countries: Current Issues 49 / Association for International Arbitration ed. — Maklu, 2012.
32. *Беляневич В. Е.* Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 1 серпня 2014 року) : наук.-практ. комент. / В. Е. Беляневич ; Юрид. фірма «Василь Кисіль і партнери». Адвокати і правники. — 4-те вид., перероб. і допов. — Київ : Юстініан, 2014. — 1299 с.
33. *Воронов К. М.* Арбітрабельність як передумова розгляду справи міжнародним комерційним арбітражем / К. М. Воронов // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. — 2015. — № 1151. — Вип. № 19. — С. 181–184. — (Серія «Право») [Електронний ресурс]. — Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VKhIPR_2015_1151_19_48.pdf

34. *Кравчук Г.* Арбитрабильность споров в контексте статьи 12 Хозяйственного процессуального кодекса Украины / Геннадий Кравчук // Материалы II Международных чтений памяти академика Побирченко И. Г. (13 ноября 2014 года) : сб. докладов / МКАС при ТПП Украины. — Киев, 2015. — С. 15–21 [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://arb.ucci.org.ua/publ/ /rept2014reading.pdf
35. *Петров Я.* Влияние законодательных положений об исключительной подсудности на арбитрабельность споров: российский опыт и его последствия для Украины / Ярослав Петров // Альтернативное разрешение споров. — 2013. — № 2. — С. 75–81.
36. *Slipachuk T.* Ukraine / Tetyana Slipachuk // Arbitration / Gerhard Wegen & Stephan Wilske eds. — Law Business Research Ltd, 2011.
37. *Filatov O.* Ukraine / Oleksiy Filatov & Pavlo Byelousov // Arbitration / Gerhard Wegen & Stephan Wilske eds. — Law Business Research Ltd, 2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http:// /www.vkp.ua/content/files/articles/26.03.2012.pdf
38. *Filatov O.* Ukraine / Oleksiy Filatov & Pavlo Byelousov // Arbitration / Gerhard Wegen & Stephan Wilske eds. — Law Business Research Ltd, 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http:// /www.vkp.ua/content/files/a2013_ukraine.pdf
39. *Filatov O.* Ukraine / Oleksiy Filatov & Pavlo Byelousov // Arbitration — / Gerhard Wegen & Stephan Wilske eds. — Law Business Research Ltd, 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http:// /www.vkp.ua/content/files/a2014_ukraine_final.pdf
40. *Alyoshin O. Y.* Ukraine / Oleg Y Alyoshin & Yuriy Dobosh // Arbitration / Gerhard Wegen & Stephan Wilske eds. — Law Business Research, 2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://vkp.ua/ /content/news/files/alyoshin_dobosh_gtdt_international_arbitration_2016_1458824125_en.pdf
41. *Filatov O.* Ukraine / Oleksiy Filatov & Pavlo Byelousov // The International Comparative Legal Guide to: International Arbitration. — Global Legal Group Ltd, 2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.vkp.ua/content/files/articles/21.08.2012.pdf
42. *Filatov O.* Ukraine / Oleksiy Filatov & Pavlo Byelousov // The International Comparative Legal Guide to: International Arbitration. — Global Legal Group Ltd, 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://vkp.ua/content/files/ia13_ukraine_ver2_approved.pdf
43. *Byelousov P.* Ukraine / Pavlo Byelousov // The International Comparative Legal Guide to: International Arbitration / Steven Finizio & Charlie Caher eds. — Global Legal Group Ltd, 2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://aequo.com.ua/content/news/files/iclg_international_arbitration_ /ukraine_pavlo_byelousov_2015_1438349468_en_1444129907_ua.pdf
44. *Martinenko O.* Ukraine / Olexander Martinenko & Olga Shenk // The International Comparative Legal Guide to: International Arbitration / Steven Finizio & Charlie Caher eds. — Global Legal Group Ltd, 2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://www.iclg.co.uk/practice-areas/international- /arbitration-/international-arbitration-2016/ukraine
45. *Slipachuk T.* Ukraine / Tatyana Slipachuk // Arbitration Guide / Lawrence Schaner & David Arias eds. – 2012. — February [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.ibanet.org/ /Document/Default.aspx?DocumentUid=32AE0CB2-025E-4B9A-81E0-3DA171FD74FC
46. *Про державне* замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб : Закон України від 22 грудня 1995 р. № 493/95-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2289-17
47. *Господарський* кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15
48. *Про публічні* закупівлі : Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/922-19
49. *Paulsson J.* The Idea of Arbitration / Jan Paulsson. — Oxford University Press, 2014.
50. *Dr Manuel* Penades Fons, Lecturer in Commercial Law, King's College London, Presentation at the Arbitration Alumni Meeting at the London School of Economics and Political Science: The Reform of the Insolvency Regulation and International Arbitration (Mar. 18, 2017).
51. *Petrov Ya.* Ukraine / Yaroslav Petrov & Anna Tkachova // International Arbitration 2016, Chapter 5.1 (21 October 2016) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://practiceguides.chambersand /partners.com/practice-guides/comparison/265/125/E334-O-193-197-200-204-207-233-240- /211-215-216-220-224-
52. *Slipachuk T.* Ukraine / Tatyana Slipachuk // Arbitration Law and Practice in Central and Eastern Europe / Christoph Liebscher & Alice A. Fremuth-Wolf eds. — JurisNet, LLC, 2011.
53. *Трушников С. С.* Взаимодействие институтов несостоятельности и коммерческого арбитража в законодательстве и судебной практике различных государств / С. С. Трушников // Международный коммерческий арбитраж. — 2006. — № 2 (апр.–июнь). — С. 108–124 [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://vestnik.pdf?bcsi_scan_101f9ca0b77a944d=1
54. *Щекина Е. А.* Неарбитрабельные споры по законодательству Украины / Е. А. Щекина // Проблеми законності. — 2010. — Вип. 109. — С. 141–148 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : /http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/3144/1/109_17.pdf
55. *Ходыкин Р. М.* Несостоятельность и международный коммерческий арбитраж / Р. М. Ходыкин // Вестник Международного коммерческого арбитража. — 2010. — № 1 (янв.–июнь). — С. 12–27

[Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://arbitrationreview.ru/wp-content/uploads/2016/02/
/N1-2010.pdf
56. *Про відновлення* платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14 травня 1992 р. № 2343-XII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2343-12
57. *Romanova S.* Ukraine / Svitlana Romanova, Olga Shenk & Kseniia Pogruzhalska // Baker & McKenzie International Arbitration Yearbook 2013–2014. — JurisNet, LLC, 2014.
58. *1968 Brussels* Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters // EUR-LEX.europa.eu = Access to European Union law [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:41968A0927(01)&fr
/om=EN
59. *Case* 133/78, Gourdain v. Nadler 1979 E.C.R. 733, 744.
60. *Case* C-339/07, Seagon v. Deko 2009 E.C.R. I-767, para. 19.
61. *Case* C-111/08, SCT v. Alpenblume 2009 E.C.R. I-5655, para. 31.
62. *Case* C-292/08, German Maschinen v. Schee 2009 E.C.R. I-8421, para. 33.
63. *Про приватизацію* державного майна : Закон України від 4 березня 1992 р. № 2163-XII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/
/show/2163-12
64. *Запит* щодо проекту Закону України «Про приватизацію державного майна» : додаток до електронного листа Фонду державного майна України від 29 березня 2017 року (відповідь на електронний лист Фролова О. М. від 29 березня 2017 року).
65. *Про внесення* змін до деяких законів України щодо вдосконалення процесу приватизації : Закон України від 16 лютого 2016 р. № 1005-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://
/zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1005-19
66. *Suda v.* Czech Republic App. № 1643/06 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://hudoc.
/echr.coe.int/eng?i=001-101333
67. *Правила* оформлення проектів законів та основні вимоги законодавчої техніки : методичні рекомендації / Апарат Верховної Ради України. — 4-те вид., виправ. і доп. — Київ, 2014. — 39 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://static.rada.gov.ua/site/bills/info/zak_rules.pdf
68. *Olga Gurgula,* Senior Associate at Engarde Law Firm, Presentation at Polish/Ukrainian Twin Conference: Arbitrability of Corporate Disputes in Ukraine (Apr. 26, 2013) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://uba.ua/documents/doc/olga_gurgula.pdf
69. *Лукач І. В.* Альтернативні шляхи вирішення корпоративних спорів / І. В. Лукач // Адміністративне право і процес. — 2014. — № 3 (9). — С. 66–76 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://
/applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/3-9-2014/item/download/263_ba490e3afbe863841be8e
/119a76bb3ed
70. *Про деякі* питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних відносин : постанова пленуму Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 р. № 4 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16
71. *Про практику* розгляду судами корпоративних спорів : постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2008 р. № 13 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.
/gov.ua/laws/show/v0013700-08/conv
72. *INTERNATIONAL* ARBITRAGE COMPANY LTD [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://offshoreleaks.icij.org/nodes/10121379
73. *Ухвала* Жовтневого суду міста Дніпропетровська від 28 листопада 2011 р. у справі № 2-к-2/11 за клопотанням MAMBOTOLIA LIMITED про визнання та надання дозволу на примусове виконання арбітражного рішення арбітражного суду International Arbitrage Company, винесеного проти ТОВ «КОНТИНЕНТСЕРВІС» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.reye
/str.court.gov.ua/Review/21379599
74. *Ухвала* Жовтневого суду міста Дніпропетровська від 22 квітня 2009 р. у справі № 2-к-1/2009 за клопотанням Fantan Trading Limited про визнання та надання дозволу на примусове виконання арбітражного рішення арбітражного суду International Arbitrage Company, винесеного проти ТОВ «Спарта» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/5881106
75. *Ухвала* Васильківського районного суду Дніпропетровської області від 19 квітня 2010 р. у справі № 2к-1/10 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.reyestr.court.gov.ua/
/Review/51186730
76. *Ухвала* Приморського районного суду міста Одеси від 21 вересня 2016 р. у справі № 522/14695/14-ц [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/61970552
77. *Ухвала* Апеляційного суду Одеської області про відкриття апеляційного провадження від 6 грудня 2016 р. у справі № 22-ц/785/8746/16 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://
/www.reyestr.court.gov.ua/Review/63241443
78. *Ухвала* Апеляційного суду Одеської області від 24 січня 2017 р. у справі № 22-ц/785/2015/17 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/64242895
79. *Про внесення* змін до деяких законодавчих актів України щодо питань судового контролю та підтримки міжнародного комерційного арбітражу : проект Закону України від 31 березня 2016 р.

№ 4351 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?i /d=&pf3511=58601&pf35401=382276
80. *Цивільний* процесуальний кодекс України : проект для обговорення, станом на 23 березня 2017 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://jrc.org.ua/upload/steps/e6f8b2bd1bb9cf /0e201d18e3c2444673.pdf
81. *Конвенция* о признании и приведении в исполнение иностранных арбитражных решений от 10 июня 1958 г. (с изменениями и дополнениями) [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_070
82. *Poudret J.-F.* Comparative Law of International Arbitration / Jean-François Poudret & Sébastien Besson. — 2nd ed. — Sweet & Maxwell, 2007.
83. *van den Berg A. J.* The New York Convention of 1958: Towards a Uniform Judicial Interpretation / Albert Jan van den Berg. — Kluwer Law and Taxation Publishers, 1981.
84. *Todd J.* Fox Article II (3) New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Award / Todd J. Fox & Stephan Wilske ; Reinmar Wolff ed. — C.H. Beck & Hart Publishing, 2012.
85. *Schramm D.* Article II, in Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards: A Global Commentary on the New York Convention / Dorothee Schramm, Elliott Geisinger & Philippe Pinsolle, Herbert Kronke, Patricia Nacimiento, et al. (eds.). — Kluwer Law International, 2010.
86. *Европейская* конвенция о внешнеторговом арбитраже от 21 апреля 1961 г. (с зменениями и дополнениями) [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/ /show/995_069
87. *Hasher D. T.* European Convention on International Commercial Arbitration of 1961 / Dominique T. Hasher. — Y. B. Int'l Com. Arb, 2011.
88. *International* Council for International Arbitration, ICCA's Guide to International Arbitration of 1958 New York Convention (2011) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.arbitration-icca. /org/media/1/13890217974630/judges_guide_english_composite_final_jan2014.pdf
89. *Marike R. P.* Paulsson. The 1958 New York Convention in Action / Marike R. P. Paulsson. — Kluwer Law International, 2016.
90. *U. N. Commission* on International Trade Law, Summary records of the 312th meeting on international commercial arbitration (continued), Y.B. of the U.N. Commission on International Trade Law. — 1985. — Vol. XVI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.uncitral.org/pdf/english/ /travaux/arbitration/ml-arb/312meeting-e.pdf
91. *Типовой* закон ЮНСИТРАЛ о международном торговом арбитраже от 21 июня 1985 г. (с изменениями и дополнениями) [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://zakon3.rada. /gov.ua/laws/show/995_879
92. *U. N. Commission* on International Trade Law, UNCITRAL Secretariat Guide on the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards. — United Nations, 2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/NY-conv/2016_ /Guide_on_the_Convention.pdf
93. *Zivilprozessordnung* [ZPO] [Code of Civil Procedure] [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/englisch_zpo.html#p3553
94. *Захватаев В. Н.* Арбитражно-правовые системы стран мира : в 2 т. / В. Н. Захватаев. — Киев : Алерта, 2017. — Т. 1. — 1066 с.
95. *Arbitration* Act 1996, § 9 (Eng.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.legislation.gov. /uk/ukpga/1996/23/section/9
96. *Channel* Tunnel Group Ltd. and others v. Balfour Beatty Construction Ltd. and others [1993] 1 Lloyd's Rep. 291, 301 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://www.i-law.com/ilaw/doc/view. /htm?id=149754
97. *International* Arbitration Act 1974, § 7 (Austl.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www. /austlii.edu.au/au/legis/cth/consol_act/iaa1974276/s7.html

REFERENCES

1. Pro vnesennia zmin do Hospodarskoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy, Tsyvilnoho protsesual'noho kodeksu Ukrainy, Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv: proekt Zakonu Ukrainy vid 23 bereznia 2017 r. № 6232 [On amendments to the Commercial Procedural Code of Ukraine, the Civil Procedural Code of Ukraine, the Code of Administrative Proceedings of Ukraine and other legislative acts: Draft Law of Ukraine dated March 23, 2017 № 6232]. Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=61415& /pf35401=419014
2. Selivon N. Nekorrektnoe provedenie [Inaccurate Conduct], *Yuridicheskaya praktika*, 2016, no. 15 (955), 12 apr. Available at: http://pravo.ua/article.php?id=100113176
3. Selivon M. Mykola Selivon: «Iakym naspravdi maie buty pravove rehuliuvannia kompetentsii treteiskykh sudiv i mizhnarodnoho komertsiinoho arbitrazhu» [«What should be the legal regulation of the competence of arbitration courts and international commercial arbitration»], *Dilovyi visnyk,* 2016, no. 4 (263), pp. 30–33.
4. Veremko V. Reforma v protsesi. Iak novyi HPK zminyt pravyla hry dlia storin i do iakykh ryzykiv im slid hotuvatysia [Reform in the process. How the new IPC will change the rules of the game for the parties

and what risks they should prepare], *Zakon i biznes,* 2016, no. 16 (1262), 16–22 kvit. Available at: http://zib.com.ua/ua/123054-yak_noviy_gpk_zminit_pravila_gri_dlya_storin_i_do_yakih_rizi.html
5. Filatov A. Zashchitnye manery [Protective manners], *Yuridicheskaya praktika,* 2017, no. 13 (1005), 28 mar. Available at: http://pravo.ua/article.php?id=100115131
6. Opryliudneno proekty trokh novykh protsesualnykh kodeksiv [Projects of three new procedural codes]. Available at: http://jrc.org.ua/news/article/111
7. Protsesualne zakonodavstvo [Procedural law]. Available at: http://jrc.org.ua/steps/step/procesual%27/ne_zakonodavstvo
8. Frolov A. Verkhovnyy i edinstvennyy. Nekotorye razmyshleniya ob uprazdnenii Vysshego khozyaystvennogo suda Ukrainy [Supreme and unique. Some Thoughts on the Abolition of the Supreme Economic Court of Ukraine]. Available at: https://legal.report/author-16/verhovnyj-i-edinstvennyj
9. Pro sudoustrii i status suddiv: Zakon Ukrainy vid 2 chervnia 2016 r. № 1402-VIII (zi zminamy i dopovnenniamy) [On the Judicial System and the Status of Judges: Law of Ukraine dated June 2, 2016, № 1402-VIII (with amendments and additions)]. Available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/conv
10. Malskyi M. Pravovi aspekty vyznachennia sporiv, iaki mozhut peredavatysia na rozhliad do mizhnarodnoho komertsiinoho arbitrazhu [Legal aspects of the definition of disputes that may be referred to the International Economical Arbitration], *Alternatyvne vyrishennia sporiv,* 2013, no. 1, pp. 9–15.
11. Podtserkovnyy O. MKASimalnoe uskorenie [Maximum acceleration], *Yuridicheskaya praktika,* 2017, no. 6 (998), 7 fevr., pp. 32–33.
12. Anton Sotir & Anastasiia Slobodeniuk. Ukraine, International Arbitration, Global Legal Group, 2015. Available at: http://goldengate-law.com/documents/GLI_Arbitration_in_Ukraine.pdf
13. Kruhlyi stil «Arbitrabelnist sporiv: kudy my idemo?» (Kyiv, 5 kvit. 2017 r.) [Round Table «Arbitrable Disputes: Where We Go?» (Kiev, April 5, 2017)]. Available at: http://arb.ucci.org.ua/icac/ua/events/rtab050417.html
14. Shepel T. Kontseptsiia reformy ta rozvytku arbitrazhnykh instytutsii v Ukraini: proekt [The Concept of Reform and Development of Arbitrage Institutions in Ukraine: project], Kyiv, 2017, 17 p.
15. Pro vnesennia zmin do Hospodarskoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy, Tsyvilnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy, Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv: poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy № 6232 [On amendments to the Commercial Procedural Code of Ukraine, the Civil Procedural Code of Ukraine, the Code of Administrative Legal Proceedings of Ukraine and other legislative acts: explanatory note to the draft Law of Ukraine № 6232]. Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=61415&pf35401=419150
16. Frolov O. Mizhnarodnyi komertsiinyi arbitrazh kriz pryzmu konstytutsiinoho zvernennia shchodo ofitsiinoho tlumachennia polozhen p. 5 ch. 1 st. 80 Hospodarskoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy [International commercial arbitration through the prism of the constitutional appeal regarding the official interpretation of the provisions of paragraph 5 of Part 1 of Art. 80 Commercial Procedural Code of Ukraine], *Pravo Ukrainy,* 2016, no. 8, pp. 160–194.
17. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam 51 narodnoho deputata Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) polozhen abzatsiv somoho, odynadtsiatoho statti 2, statti 3, punktu 9 statti 4 ta rozdilu VIII «Treteiske samovriaduvannia» Zakonu Ukrainy «Pro treteiski sudy» (sprava pro zavdannia treteiskoho sudu) u spravi № 1-3/2008 vid 10 sichnia 2008 roku № 1-rp/2008 [The decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case of the constitutional petition of 51 people's deputies of Ukraine regarding the compliance of the Constitution of Ukraine (constitutionality) with the provisions of the paragraphs of the seventh, eleventh article 2, article 3, clause 9 of article 4 and section VIII «arbitrary self-government» of the Law of Ukraine «On arbitration courts» (Case on the task of the arbitral tribunal) in the case № 1-3/2008 of January 10, 2008 № 1-rp/2008]. Available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-08
18. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 r. № 254k/96-VR (zi zminamy ta dopovnenniamy) [Constitution of Ukraine of June 28, 1996 No. 254k/96-VR (with amendments and additions)]. Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr
19. Selivon M. Pro deiaki pytannia vzaiemodii z mizhnarodnym arbitrazhem [On Some Issues of Interaction with International Arbitration], *Pravo Ukrainy,* 2014, no. 12, pp. 27–28.
20. Frolov O. Arbitrabelnist sporiv shchodo pryvatyzatsii derzhavnoho maina [The arbitration of disputes concerning the privatization of state property], *Pravo Ukrainy,* 2016, no. 6, pp. 167–187.
21. Pro treteiski sudy: Zakon Ukrainy vid 11 travnia 2004 r. № 1701-IV (iz zminamy i dopovnenniamy) [On arbitration courts: Law of Ukraine dated May 11, 2004 № 1701-IV (with amendments and additions)]. Available at: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1701-15
22. Pro mizhnarodnyi komertsiinyi arbitrazh: Zakon Ukrainy vid 24 liutoho 1994 r. № 4002-XII (iz zminamy i dopovnenniamy) [About International Commercial Arbitration: Law of Ukraine dated February 24, 1994 № 4002-XII (with amendments and additions)]. Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4002-12
23. Zdiisnennia derzhavnykh zakupivel v Ukraini za 2015 rik [Implementation of state purchases in Ukraine for 2015]. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/fin/zakup/zakup_u/zak415_u./htm

24. Valovyi vnutrishnii produkt za 2015 rik. SNP-2008 [Gross internal product for 2015. SNR-2008]. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/vvpf_kv2015_u_n./htm
25. Pro vnesennia zmin do Arbitrazhnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13 travnia 1997 r. № 251/97-VR [On amendments to the Arbitration Procedural Code of Ukraine: Law of Ukraine dated May 13, 1997 № 251/97-VR]. Available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/251/97-vr
26. Ukraine. Arbitration-friendly, 2011–2012: statystychnyi zvit [Ukraine. Arbitration-friendly, 2011–2012: Statistical Report], Kyiv: Cai & Lenard, 2012, 29 p. Available at: http://c-n-l.eu/assets/files/jurisdiction_statistical_report_ua.pdf
27. Ukraine. Arbitration-friendly, 2013–2014: statystychno-analitychnyi ohliad [2013–2014: Statistical analytical review], Kyiv: Cai & Lenard, 2014, 27 p. Available at: http://c-n-l.eu/assets/files/ENFORCEMENT_OF_ARBITRATION_AWARDS_IN_UKRAINE_2013-2014%20%28UA%29.pdf
28. Ukhvala kolehii suddiv Sudovoi palaty u tsyvilnykh spravakh Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 29 chervnia 2006 r. u spravi № 6-640ks05 [Decree of the panel of judges of the Chamber of Civil Cases of the Supreme Court of Ukraine dated June 29, 2006 in the case № 6-640ks05]. Available at: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/34737
29. Pro vnesennia zmin do Hospodarskoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy shchodo oskarzhennia rishennia treteiskoho sudu ta vydachi vykonavchoho dokumenta na prymusove vykonannia rishennia treteiskoho sudu: Zakon Ukrainy vid 3 liutoho 2011 r. № 2980-VI [On amendments to the Commercial Procedural Code of Ukraine regarding appealing against the decision of the arbitral tribunal and the issuance of an executive document for the enforcement of the arbitration court judgment: Law of Ukraine dated February 3, 2011 № 2980-VI]. Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2980-17
30. Romanova S. Ukraine, *Baker & McKenzie International Arbitration Yearbook, 2011–2012* (JurisNet, LLC 2012).
31. Andrey Astapov General Policy of Ukraine Towards Arbitration, *Arbitration in CIS Countries: Current Issues 49,* Maklu, 2012.
32. Belyanevich V. E. Gospodarskiy protsesualniy kodeks Ukraïni (iz zminami i dopovnennyami stanom na 1 serpnya 2014 roku) [Economic Procedural Code of Ukraine (with amendments and supplements as of August 1, 2014)], Kyiv: Yustinian, 2014, 1299 p.
33. Voronov K. M. Arbitrabelnist iak peredumova rozhliadu spravy mizhnarodnym komertsiinym arbitrazhem [Arbitrability as a precondition for consideration of a case by international commercial arbitration], *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina,* 2015, no. 1151, Issue 19, pp. 181–184. Available at: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VKhIPR_2015_1151_19_48.pdf
34. Kravchuk G. Arbitrabilnost sporov v kontekste stati 12 Khozyaystvennogo protsessualnogo kodeksa Ukrainy [Arbitration of disputes in the context of Article 12 of the Economic Procedural Code of Ukraine], *Materialy II Mezhdunarodnykh chteniy pamyati akademika Pobirchenko I. G.* (13 noyabrya 2014 goda), Kiev, 2015, pp. 15–21. Available at: http://arb.ucci.org.ua/publ/rept2014reading.pdf
35. Petrov Ya. Vliyanie zakonodatelnykh polozheniy ob isklyuchitelnoy podsudnosti na arbitrabelnost sporov: rossiyskiy opyt i ego posledstviya dlya Ukrainy [The Influence of Legislative Provisions on Exclusive Jurisdiction on the Arbitability of Disputes: Russian Experience and its Consequences for Ukraine], *Alternativnoe razreshenie sporov,* 2013, no. 2, pp. 75–81.
36. Tetyana Slipachuk. Ukraine, *Arbitration,* Law Business Research Ltd, 2011.
37. Oleksiy Filatov & Pavlo Byelousov. *Arbitration,* Law Business Research Ltd, 2012. Available at: http://www.vkp.ua/content/files/articles/26.03.2012.pdf
38. Oleksiy Filatov & Pavlo Byelousov. Ukraine, *Arbitration,* Law Business Research Ltd, 2013. Available at: http://www.vkp.ua/content/files/a2013_ukraine.pdf
39. Oleksiy Filatov & Pavlo Byelousov. Ukraine, *Arbitration,* Law Business Research Ltd, 2014. Available at: http://www.vkp.ua/content/files/a2014_ukraine_final.pdf
40. Oleg Y Alyoshin & Yuriy Dobosh, Ukraine, *Arbitration*, Law Business Research, 2016. Available at: http://vkp.ua/content/news/files/alyoshin_dobosh_gtdt_international_arbitration_2016_1458824125_/en.pdf
41. Oleksiy Filatov & Pavlo Byelousov. Ukraine, *The International Comparative Legal Guide to: International Arbitration,* Global Legal Group Ltd, 2012. Available at: http://www.vkp.ua/content/files/articles/21.08.2012.pdf
42. Oleksiy Filatov & Pavlo Byelousov. Ukraine, *The International Comparative Legal Guide to: International Arbitration,* Global Legal Group Ltd, 2013. Available at: http://vkp.ua/content/files/ia13_ukraine_ver2_/approved.pdf
43. Pavlo Byelousov. Ukraine, *The International Comparative Legal Guide to: International Arbitration,* Global Legal Group Ltd, 2015. Available at: http://aequo.com.ua/content/news/files/iclg_international_/arbitration_ukraine_pavlo_byelousov_2015_1438349468_en_1444129907_ua.pdf

44. Olexander Martinenko & Olga Shenk. Ukraine, *The International Comparative Legal Guide to: International Arbitration,* Global Legal Group Ltd, 2016. Available at: https://www.iclg.co.uk/ /practice-areas/international-arbitration-/international-arbitration-2016/ukraine
45. Tatyana Slipachuk. Ukraine, *Arbitration Guide,* 2012, February. Available at: http://www.ibanet.org/ /Document/Default.aspx?DocumentUid=32AE0CB2-025E-4B9A-81E0-3DA171FD74FC
46. Pro derzhavne zamovlennia dlia zadovolennia priorytetnykh derzhavnykh potreb: Zakon Ukrainy vid 22 hrudnia 1995 r. № 493/95-VR (zi zminamy ta dopovnenniamy) [About the state order for the satisfaction of the priority state needs: Law of Ukraine dated December 22, 1995 № 493/95-VR (with amendments)]. Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2289-17
47. Hospodarskyi kodeks Ukrainy vid 16 sichnia 2003 r. № 436-IV (zi zminamy ta dopovnenniamy) [Economic Code of Ukraine dated January 16, 2003 №. 436-IV (with amendments and supplements)]. Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15
48. Pro publichni zakupivli: Zakon Ukrainy vid 25 hrudnia 2015 r. № 922-VIII [On Public Procurement: Law of Ukraine dated December 25, 2015, № 922-VIII]. Available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/ /show/922-19
49. Paulsson J. The Idea of Arbitration, Oxford University Press, 2014.
50. Dr Manuel Penades Fons, Lecturer in Commercial Law, King's College London, Presentation at the Arbitration Alumni Meeting at the London School of Economics and Political Science: The Reform of the Insolvency Regulation and International Arbitration (Mar. 18, 2017).
51. Yaroslav Petrov & Anna Tkachova. Ukraine, *International Arbitration* 2016, Chapter 5.1 (21 October 2016). Available at: http://practiceguides.chambersandpartners.com/practice-guides/ /comparison/265/125/E334-O-193-197-200-204-207-233-240-211-215-216-220-224-
52. Tatyana Slipachuk. Ukraine, *Arbitration Law and Practice in Central and Eastern Europe,* JurisNet, LLC, 2011.
53. Trushnikov S. S. Vzaimodeystvie institutov nesostoyatelnosti i kommercheskogo arbitrazha v zakonodatelstve i sudebnoy praktike razlichnykh gosudarstv [Interaction of insolvency institutes and commercial arbitration in the legislation and judicial practice of various states], *Mezhdunarodnyy kommercheskiy arbitrazh,* 2006, no. 2 (apr.–iyun), pp. 108–124. Available at: http://vestnik.pdf?bcsi_ /scan_101f9ca0b77a944d=1
54. Shchekina E. A. Nearbitrabelnye spory po zakonodatelstvu Ukrainy [Non-arbitrary disputes under the legislation of Ukraine], *Problemy zakonnosti,* 2010, Issue 109, pp. 141–148. Available at: http://dspace. /nlu.edu.ua/bitstream/123456789/3144/1/109_17.pdf
55. Khodykin R. M. Nesostoyatelnost i mezhdunarodnyy kommercheskiy arbitrazh [Insolvency and International Economical Arbitration], *Vestnik Mezhdunarodnogo kommercheskogo arbitrazha,* 2010, no. 1 (yanv.–iyun), pp. 12–27. Available at: http://arbitrationreview.ru/wp-content/uploads/2016/02/ /N1-2010.pdf
56. Pro vidnovlennia platospromozhnosti borzhnyka abo vyznannia ioho bankrutom: Zakon Ukrainy vid 14 travnia 1992 r. № 2343-XII (zi zminamy ta dopovnenniamy) [On restoration of the debtor's solvency or recognition thereof as a bankrupt: Law of Ukraine dated May 14, 1992 № 2343-XII (with amendments and additions)]. Available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2343-12
57. Svitlana Romanova, Olga Shenk & Kseniia Pogruzhalska. Ukraine, *Baker & McKenzie International Arbitration Yearbook 2013–2014,* JurisNet, LLC, 2014.
58. 1968 Brussels Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters, EUR-LEX.europa.eu = Access to European Union law. Available at: http://eur-lex.europa.eu/ /legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:41968A0927(01)&from=EN
59. Case 133/78, Gourdain v. Nadler 1979 E.C.R. 733, 744.
60. Case C-339/07, Seagon v. Deko 2009 E.C.R. I-767, para. 19.
61. Case C-111/08, SCT v. Alpenblume 2009 E.C.R. I-5655, para. 31.
62. Case C-292/08, German Maschinen v. Schee 2009 E.C.R. I-8421, para. 33.
63. Pro pryvatyzatsiiu derzhavnoho maina: Zakon Ukrainy vid 04 bereznia 1992 r. № 2163-XII (zi zminamy ta dopovnenniamy) [On privatization of state property: Law of Ukraine dated March 4, 1992 № 2163-XII (with amendments and additions)]. Available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2163-12
64. Zapyt shchodo proektu Zakonu Ukrainy «Pro pryvatyzatsiiu derzhavnoho maina»: dodatok do elektronnoho lysta Fondu derzhavnoho maina Ukrainy vid 29 bereznia 2017 roku (vidpovid na elektronnyi lyst Frolova O. M. vid 29 bereznia 2017 roku) [Request for a draft Law of Ukraine «On the Privatization of State Property»: an appendix to the letter of the State Property Fund of Ukraine dated March 29, 2017 (response to the email of Frolova OM from March 29, 2017)].
65. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo vdoskonalennia protsesu pryvatyzatsii: Zakon Ukrainy vid 16 liutoho 2016 r. № 1005-VIII [On amendments to some laws of Ukraine on improving the privatization process: Law of Ukraine dated February 16, 2016, № 1005-VIII]. Available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1005-19
66. Suda v. Czech Republic App. № 1643/06. Available at: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-101333
67. Pravyla oformlennia proektiv zakoniv ta osnovni vymohy zakonodavchoi tekhniky: metodychni rekomendatsii [Rules of drafting laws and basic requirements of legislative technique: methodical recommendations Rules of drafting laws and basic requirements of legislative technique: methodical recommendations], Kyiv, 2014, 39 p. Available at: http://static.rada.gov.ua/site/bills/info/zak_rules.pdf

68. Olga Gurgula, Senior Associate at Engarde Law Firm, Presentation at Polish/Ukrainian Twin Conference: Arbitrability of Corporate Disputes in Ukraine (Apr. 26, 2013). Available at: http://uba.ua/ /documents/doc/olga_gurgula.pdf
69. Lukach I. V. Alternatyvni shliakhy vyrishennia korporatyvnykh sporiv [Alternative ways to resolve corporate disputes], *Administratyvne pravo i protses,* 2014, no. 3 (9), pp. 66–76. Available at: http://applaw. /knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/3-9-2014/item/download/263_ba490e3afbe863841be8e /119a76bb3ed
70. Pro deiaki pytannia praktyky vyrishennia sporiv, shcho vynykaiut z korporatyvnykh vidnosyn: postanova plenumu Vyshchoho hospodarskoho sudu Ukrainy vid 25 liutoho 2016 r. № 4 [On some issues of the practice of resolving disputes arising from corporate relations: the resolution of the Plenum of the Supreme Economic Court of Ukraine dated February 25, 2016, № 4]. Available at: http://zakon5.rada. /gov.ua/laws/show/v0004600-16
71. Pro praktyku rozhliadu sudamy korporatyvnykh sporiv: postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 24 zhovtnia 2008 r. № 13 [On the practice of consideration by the courts of corporate disputes: the resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine of October 24, 2008 № 13]. Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08/conv
72. INTERNATIONAL ARBITRAGE COMPANY LTD. Available at: https://offshoreleaks.icij.org/ /nodes/10121379
73. Ukhvala Zhovtnevoho sudu mista Dnipropetrovska vid 28 lystopada 2011 r. u spravi № 2-k-2/11 za klopotanniam MAMBOTOLIA LIMITED pro vyznannia ta nadannia dozvolu na prymusove vykonannia arbitrazhnoho rishennia arbitrazhnoho sudu International Arbitrage Company, vynesenoho proty TOV «KONTYNENTSERVIS» [The decision of the Zhovtnevyi Court of the city of Dnipropetrovsk from November 28, 2011 in case № 2-k-2/11 at the request of MAMBOTOLIA LIMITED on the recognition and granting of a permit for enforcement of the arbitration award of the International Arbitrage Company against the LLC KONTYNENTSERVIS]. Available at: http://www.reyestr.court.gov.ua/ /Review/21379599
74. Ukhvala Zhovtnevoho sudu mista Dnipropetrovska vid 22 kvitnia 2009 r. u spravi № 2-k-1/2009 za klopotanniam Fantan Trading Limited pro vyznannia ta nadannia dozvolu na prymusove vykonannia arbitrazhnoho rishennia arbitrazhnoho sudu International Arbitrage Company, vynesenoho proty TOV «Sparta» [The decision of the Zhovtneviy Court of Dnipropetrovsk dated April 22, 2009 in case № 2-k-1/2009 at the request of Fantan Trading Limited on the recognition and granting of a permit for the enforcement of an arbitration award of the International Arbitrage Company, issued against LLC «Sparta»]. Available at: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/5881106
75. Ukhvala Vasylkivskoho raionnoho sudu Dnipropetrovskoi oblasti vid 19 kvitnia 2010 r. u spravi № 2k-1/10 [The decision of the Vasylkivsky district court of Dnipropetrovsk region dated April 19, 2010 in case number 2k-1/10]. Available at: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/51186730
76. Ukhvala Prymorskoho raionnoho sudu mista Odesy vid 21 veresnia 2016 r. u spravi № 522/14695/14-ts [The decision of the Primorsky District Court of Odessa from September 21, 2016 in the case № 522/14695/14-ts]. Available at: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/61970552
77. Ukhvala Apeliatsiinoho sudu Odeskoi oblasti pro vidkryttia apeliatsiinoho provadzhennia vid 6 hrudnia 2016 r. u spravi № 22-ts/785/8746/16 [The decision of the Odessa Regional Court of Appeal to open the appeal proceedings dated December 6, 2016 in the case № 22-ts/785/8746/16]. Available at: http:// /www.reyestr.court.gov.ua/Review/63241443
78. Ukhvala Apeliatsiinoho sudu Odeskoi oblasti vid 24 sichnia 2017 r. u spravi № 22-ts/785/2015/17 [The decision of the Odessa Regional Court of Appeal of January 24, 2017 in the case № 22-ts/785/2015/17]. Available at: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/64242895
79. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo pytan sudovoho kontroliu ta pidtrymky mizhnarodnoho komertsiinoho arbitrazhu: proekt Zakonu Ukrainy vid 31 bereznia 2016 r. № 4351 [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Issues of Judicial Control and Support to International Commercial Arbitration: Draft Law of Ukraine of March 31, 2016 № 4351]. Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=58601&pf35401=382276
80. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: [proekt dlia obhovorennia, stanom na 23 bereznia 2017 roku] [Civil Procedural Code of Ukraine: draft for discussion, as of March 23, 2017]. Available at: http://jrc. /org.ua/upload/steps/e6f8b2bd1bb9cf0e201d18e3c2444673.pdf
81. Konventsiya o priznanii i privedenii v ispolnenie inostrannykh arbitrazhnykh resheniy ot 10 iyunya 1958 g. (s izmeneniyami i dopolneniyami) [Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards of 10 June 1958 (as amended and supplemented)]. Available at: http://zakon2.rada.gov. /ua/laws/show/995_070
82. Poudret J.-F. Comparative Law of International Arbitration, Sweet & Maxwell, 2007.
83. Albert Jan van den Berg. The New York Convention of 1958: Towards a Uniform Judicial Interpretation, Kluwer Law and Taxation Publishers, 1981.
84. Todd J. Fox & Stephan Wilske Article II (3) New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Award, C.H. Beck & Hart Publishing, 2012.
85. Schramm D. Article II, in Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards: A Global Commentary on the New York Convention, Kluwer Law International, 2010.

86. Evropeyskaya konventsiya o vneshnetorgovom arbitrazhe ot 21 aprelya 1961 g. (zi zminami ta dopovnennyami) [European Convention on Foreign Trade Arbitration of April 21, 1961 (with amendments and additions)]. Available at: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_069
87. Hasher D. T. European Convention on International Commercial Arbitration of 1961, Y.B. Int'l Com. Arb, 2011.
88. International Council for International Arbitration, ICCA's Guide to International Arbitration of 1958 New York Convention (2011). Available at: http://www.arbitration-icca.org/media/1/13890217974630/ /judges_guide_english_composite_final_jan2014.pdf
89. Marike R. P. Paulsson. The 1958 New York Convention in Action, Kluwer Law International, 2016.
90. U.N. Commission on International Trade Law, Summary records of the 312th meeting on international commercial arbitration (continued), Y.B. of the U.N. Commission on International Trade Law, 1985, vol. XVI. Available at: http://www.uncitral.org/pdf/english/travaux/arbitration/ml-arb/312meeting-e. /pdf
91. Typovoi zakon IuNSYTRAL o mezhdunarodnom torhovom arbytrazhe ot 21 yiunia 1985 h. (iz zminamy i dopovnenniamy) [UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration of June 21, 1985 (with amendments and additions)]. Available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_879
92. U.N. Commission on International Trade Law, UNCITRAL Secretariat Guide on the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, United Nations, 2016. Available at: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/NY-conv/2016_Guide_on_the_Convention.pdf
93. Zivilprozessordnung [ZPO] [Code of Civil Procedure]. Available at: http://www.gesetze-im-internet.de/ /englisch_zpo/englisch_zpo.html#p3553
94. Zakhvataev V. N. Arbitrazhno-pravovye sistemy stran mira [Arbitration and legal systems of countries of the world], Kiev: Alerta, 2017, vol. 1, 1066 p.
95. Arbitration Act 1996, § 9 (Eng.). Available at: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/23/section/9
96. Channel Tunnel Group Ltd. and others v. Balfour Beatty Construction Ltd. and others [1993] 1 Lloyd's Rep. 291, 301. Available at: https://www.i-law.com/ilaw/doc/view.htm?id=149754
97. International Arbitration Act 1974, § 7 (Austl.). Available at: http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/ /consol_act/iaa1974276/s7.html

Рекомендовано до друку кафедрою господарського права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Фролов О. Реформа національного процесуального законодавства: пропозиції до законопроекту № 6232 в частині міжнародного комерційного арбітражу

Анотація. Статтю присвячено доктринальному дослідженню проекту закону № 6232 «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» в частині міжнародного комерційного арбітражу.

На підставі аналізу останніх досягнень світової юридичної науки, автором було запропоновано цілу низку конкретних пропозицій до проекту Господарського процесуального кодексу України в частині міжнародного комерційного арбітражу та, зокрема, пропонується виключити з тексту законопроекту № 6232 положення, якими встановлюється неарбітрабельність визначених суб'єктом законодавчої ініціативи категорій спорів. Також автором було запропоновано зміни, імплементація яких дозволить забезпечити насправді проарбітражний підхід до тлумачення арбітражних угод.

Більше того, з огляду на необхідність досягнення еквілібріуму між можливістю порушення права на судовий захист – у разі вибору процесуальної форми направлення до арбітражу у вигляді припинення провадження у справі – та ймовірністю здійснення процесуальних диверсій шляхом багаторазового подання позовних заяв у справах, предмет яких охоплюється обсягом арбітражної угоди – у разі залишення позову без розгляду – автор дійшов висновку про доцільність зміни процесуальної моделі направлення сторін до арбітражу з залишення позову без розгляду на зупинення провадження у справі.

Ключові слова: арбітраж, арбітражна угода, арбітражне застереження, арбітражний суд, арбітражний трибунал, міжнародний арбітраж, міжнародний комерційний арбітраж, арбітрабельність, приватизація, державні потреби, державні закупівлі, закупівлі, неплатоспроможність, банкрутство, Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України, процесуальна модель направлення до арбітражу, залишення позову без розгляду, припинення провадження у справі, призупинення провадження у справі, проарбітражне тлумачення арбітражної угоди.

Фролов А. Реформа национального процессуального законодательства: предложения к законопроекту № 6232 в части международного коммерческого арбитража

Аннотация. Статья посвящена доктринальному исследованию проекта закона № 6232 «О внесении изменений в Хозяйственный процессуальный кодекс Украины, Гражданский процессуальный кодекс Украины, Кодекс административного судопроизводства Украины и других законодательных актов» в части регулирования международного коммерческого арбитража.

На основании анализа последних достижений юридической науки, автором был предложен целый ряд конкретных изменений в проект Хозяйственного процессуального кодекса Украины в части международного коммерческого арбитража, а также, среди прочего, предлагается исключить из законопроекта № 6232 положения, которыми устанавливается неарбитрабельность определенных субъектом законодательной инициативы категорий споров. Также автором были предложены изменения, имплементация которых позволит обеспечить по-настоящему проарбитражный подход к толкованию арбитражных соглашений.

Более того, в связи с необходимостью достижения эквилибриума между возможностью нарушения права на судебную защиту – в случае выбора процессуальной формы направления в арбитраж в виде прекращения производства по делу – и вероятностью осуществления процессуальных диверсий путем многократной подачи исковых заявлений по делам, предмет которых охватывается объемом арбитражного соглашения – в случае оставления иска без рассмотрения – автор пришел к выводу о целесообразности изменения процессуальной модели направления в арбитраж с оставления иска без рассмотрения на приостановление производства по делу.

Ключевые слова: арбитраж, арбитражное соглашение, арбитражная оговорка, арбитражный суд, арбитражный трибунал, международный арбитраж, международный коммерческий арбитраж, арбитрабельность, приватизация, государственные потребности, государственные закупки, публичные закупки, несостоятельность, банкротство, Международный коммерческий арбитражный суд при Торгово-промышленной палате Украины, процессуальная модель направления в арбитраж, оставление иска без рассмотрения, прекращение производства по делу, приостановление производства по делу, проарбитражное толкование арбитражного соглашения.

Frolov O. Reform of the National Procedural Legal System: Offers to the Draft Law № 6232 on Amendment of the International Commercial Court

Annotation. The article is devoted to the doctrinal analysis of the draft Law № 6232 On Amendment of the Commercial Procedure Code of Ukraine, Civil Procedure Code of Ukraine, Code of Administrative Procedure of Ukraine and Other Legislative Acts in part of international commercial arbitration.

The author, basing his conclusions on the analysis of the most recent developments in the foreign legal science, suggests a number of specific changes to the draft Commercial Procedure Code of Ukraine in part of international commercial arbitration and, among others, suggested to expel from the draft Law № 6232 a provision, which establishes a non-arbitrability of categories of disputes outlined by the legislator therein. Also, the author suggested changes, which are, if implemented, will allow to ensure a truly pro-arbitration approach to the interpretation of arbitration agreements.

Moreover, in light of the need to ensure the equilibrium between the possibility of violation of a right for a court – in case the choice of procedural model of referring to arbitration by way of termination of proceedings – and the possibility of procedural sabotage by way of filing multiple claims in matters covered by the scope of an arbitration agreement (when it comes to the leaving the claim without consideration), the author arrived at the opinion on the need for the change in the procedural model of referring the parties to arbitration from the termination the proceedings without prejudice to the stay of proceedings.

Key words: arbitration, arbitration agreement, arbitration clause, arbitration court, arbitration tribunal, international arbitration, international commercial arbitration, arbitrability, privatisation, privatization, state needs, state procurements, procurements, insolvency, bankruptcy, International Commercial Court at the Ukrainian Chamber of Commerce and Industry, procedural model of referral to arbitration, termination of proceedings without prejudice, termination of proceedings, stay of proceedings, pro-arbitration interpretation of arbitration agreement.